

EFOP-3.1.2-16-2016-00001

A köznevelés módszertani megújítása a
végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése
céljából

MINDENKI ISKOLÁJA

The logo for 'Mindenki Iskolája' (Everyone's School) is centered. It consists of a stylized mountain peak or triangle above the text. The triangle is split vertically, with the left half in teal and the right half in orange. The text 'MINDENKI' is in teal and 'ISKOLÁJA' is in orange, both in a bold, sans-serif font.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

EFOP 3.1.2. – A pedagógusok módszertani
felkészítése a végzettség nélküli
iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Gelsei Weöres Sándor
Általános Iskola

Tartalom

Pedagógus válaszok.....	5
Mintaleírás.....	5
Háttérjellemzők.....	5
Iskolai célok	7
Egyéni szakmai teljesítmény.....	14
Lemorzsolódás.....	17
Hátrányos helyzetű, roma tanulók oktatásával kapcsolatos nézetek	25
Szervezeti klíma, kötődés	32
Inklúziós szemlélet.....	38
Tanítási gyakorlat	41
Tanulói válaszok	47
Mintaleírás.....	47
Háttérjellemzők	47
Iskolai tanulmányok, elfoglaltságok	48
Iskolai célok	50
Iskolai légkör, kötődés.....	56
Inklúziós szemlélet	61
Tanórai gyakorlat.....	63
Továbbtanulási tervek	67
Családi háttér.....	69
Közös kérdések.....	72
Iskolai célok	72
Pedagógus kompetenciák.....	73
Iskolai légkör.....	74

Az EFOP-3.1.2-16-2016-00001 azonosítószámú, „A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából – Komplex Alapprogram bevezetése a köznevelési intézményekben” című pályázati program legfőbb célkitűzése a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzéséhez kapcsolódó intézkedések iskolai szintű támogatása. A program a pedagógiai kultúraváltáshoz járul hozzá a pedagógusok módszertani megerősítése, továbbképzése révén.

A vizsgálat a fenti pályázati program keretében az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Miskolci Egyetem által szervezett pedagógus továbbképzésekhez kapcsolódik. Célja annak feltárása, hogy a képzésekben résztvevők iskolákat milyen tanulási környezet jellemzi, s körükben a korai iskolaelhagyás szempontjából milyen rizikó és védőfaktorok azonosíthatók.

A vizsgálat során 2019. IV. negyedévében kérdőíves adatfelvétel történt a képzésben résztvevő iskolák valamennyi pedagógusával, az iskola vezetőjével, valamint a 7. osztályos tanulókkal. A vizsgálat főbb témakörei a következők: tanulási környezet feltérképezése, ezen belül az iskolai klíma, kötődés, tanulási folyamat, eredményesség, pedagógus és tanulói nézetek, attitűdök, iskolához és tanuláshoz való viszonyulás. A vizsgálat 2019-es összesített gyorsjelentése a projekt honlapján (<http://mindenkiiskolaja.elte.hu/>) olvasható.

Úgy véljük, hogy ha a válaszadás nagysága egy intézményre vonatkozóan eléri a kétharmados arányt, akkor az adatok alkalmasak arra, hogy ne csak aggregált szinten használjuk, elemezzük, hanem az intézmény saját fejlesztési céljaira is felhasználhatja ezeket az adatokat.

Jelen helyzetelemzés első fejezetében a pedagógus, a másodikban pedig a tanulói kérdőívekre adott válaszokat mutatjuk be, összehasonlítva az iskola adatait a régió többi iskolájának összesített adataival. Az utolsó fejezetben pedig azokra a kérdésekre térünk vissza, amelyek hasonló formában szerepeltek a pedagógus és a tanulói kérdőívben is, így téve lehetővé a tanárok és a diákok véleményének összevetését.

Pedagógus válaszok

Mintaleírás

A nyugat-magyarországi régióban 75 intézmény vett részt a továbbképzésekben. Ezen iskolák összesített pedagóguslétszáma a KIR-STAT 2019/20-as adatai alapján 1964 fő, ebből 933-an válaszoltak a kérdőívünk kérdéseire, ami 51%-os kitöltési arányt jelent. A Gelsei Weöres Sándor Általános Iskola 23 pedagógusa közül 17-en töltötték ki a kérdőívünket, ami a régiós átlagnál jóval magasabb arány.

1. táblázat: Pedagógus kitöltési arány

	Nyugat-Magyarország	Weöres Sándor Általános Iskola
Képzésben résztvevő iskolák száma	75	-
Pedagóguslétszám KIRSTAT 2019/20 alapján	1964	23
Tényleges pedagóguskitöltés	993	17
Tényleges kitöltési arány	50,6%	73,9%

A kérdőívben összesen 8 tematikus blokkot különíthetünk el. Az elemzés során egyenként elemezzük a legfontosabb kérdéseket a következő témakörök szerint:

- Háttérjellemzők
- Iskolai célok
- Egyéni szakmai tevékenység
- Lemorzsolódás
- Hátrányos helyzetű, roma tanulók oktatásával kapcsolatos nézetek
- Szervezeti klíma, kötődés
- Inklúziós szemlélet
- Tanítási gyakorlat

Háttérjellemzők

A tanári kérdőívet kitöltő pedagógusok túlnyomó többsége nő. A vizsgált iskola pedagógusainak átlagos életkora kb. 49 év, ami megegyezik a nyugat-magyarországi átlaggal, a legfiatalabb válaszadó 36, míg a legidősebb 58 éves. Főiskolai (vagy BA) diplomával a válaszadó tanárok 76%-a rendelkezik, míg a többiek egyetemi (vagy MA) végzettséggel bírnak. Pedagógus szakvizsgával a válaszadók valamivel kevesebb mint negyede rendelkezik.

2. táblázat: Nem szerinti megoszlás (%)

	Nyugat-Magyarország (N=993)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
Férfi	13,1	17,6
Nő	86,9	82,4
Összesen	100,0	100,0

3. táblázat: Életkor

	Nyugat-Magyarország (N=993)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
Átlagéletkor	49,2	48,5
Minimum	22	36
Maximum	64	58

4. táblázat: Legmagasabb pedagógus végzettség (%)

	Nyugat-Magyarország (N=993)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
Alacsonyabb, mint főiskolai vagy BA végzettség	0,1	-
Főiskolai vagy BA végzettség	76,2	76,5
Egyetem vagy MA végzettség	23,5	23,5
Tudományos fokozat (PhD, kandidátusi, vagy doktori)	0,2	-
Összesen	100,0	100,0

5. táblázat: Rendelkezik-e pedagógus szakvizsgával (%)

	Nyugat-Magyarország (N=993)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
Igen	32,4	23,5
Nem	67,6	76,5
Összesen	100,0	100,0

A pedagógusok közel 90%-a csak olyan tárgyat tanít, amire szakképesítése van, azonban minden tizedik pedagógus más tárgyat is oktat az iskolában. Ez alapján elmondható, hogy Nyugat-Magyarország iskoláihoz viszonyítva az intézményben nem jelent nagyobb problémát a szakos pedagógusok hiánya. A pedagógusokat megkérdeztük arról is, hogy milyen pluszfeladatokat látnak el pedagógiai

tevékenységük során az iskolában. A kérdőívet kitöltő tanárok több mint fele osztályfőnök is egyben (53%), valamint 18%-uk számolt be arról, hogy pedagógiai szakmai ellenőrzési vagy minősítési szakértői feladatokat is ellát.

6. táblázat: Tanít-e Ön más tantárgyat, mint amire szakképesítése van (ebben az iskolában)? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=988)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
Igen	9,1	11,8
Nem	90,9	88,2
Összesen	100,0	100,0

7. táblázat: Milyen egyéb feladato(ka)t lát el Ön pedagógiai tevékenysége során ebben az iskolában? (N=17)

	N	%
Intézményvezető, tagintézmény-vezető	1	5,9
Intézményvezető helyettes, tagintézmény-vezető helyettes	1	5,9
Osztályfőnök	9	52,9
Kollégiumban csoportvezető/Tanulócsoporthoz vezető	-	-
Munkaközösség-vezető	-	-
Gyakornokok, tanárjelöltek mentorálása	-	-
Tanulók mentorálása	1	5,9
DÖK támogatása	1	5,9
Pedagógiai szakmai ellenőrzési és minősítési szakértő	3	17,6
Szaktanácsadó	-	-
Közösségi szolgálatot koordináló pedagógus	-	-
Egyéb	2	11,8
Nem látok el egyéb feladatokat	4	23,5

Iskolai célok

Az első tematikus blokkban az intézményi/oktatási célokról kérdeztük a pedagógusokat. Az első kérdés arra irányult, hogy bizonyos – az esélyteremtés, egyéni bánásmód és a családokkal való együttműködés fejlesztésére irányuló pedagógiai – tevékenységek mennyire fontosak, illetve milyen mértékben valósulnak meg az iskolai munka során.

Az alábbi tevékenységeket kellett értékelniük:

- A tanulók otthoni életkörülményeinek, szokásainak megismerése.

- Az egyedi kulturális és szociális jellemzők figyelembevétele.
- A tanulók képesség szerinti, homogén csoportokba való besorolása.
- A különféle típusú tehetségek korai felismerése és hatékony támogatása.
- Az egyéni képességek személyre szabott, differenciált fejlesztése.
- Képesség szempontjából vegyes összetételű, heterogén csoportok szervezése.
- Az iskolai közösségek erősítése különféle rendezvények keretében.
- A pedagógusok együttműködése a problémák megoldása érdekében.
- Partneri együttműködés a szülőkkel a gyerekek nevelése során. Híd építése a családok és az iskola értékvilága, kultúrája között.
- Szocializációs feladatok átvállalása a családoktól a gyerekek érdekében.
- Segítségnyújtás a családoknak a problémáik megoldásához.

Az iskola pedagógusai a személyre szabott fejlesztést, valamint a szülőkkel, kollégákkal történő együttműködést jelölték a legfontosabbnak. A tanárok szerint legkevésbé fontos az, hogy a tanulókat képességük szempontjából homogén összetételű csoportokba sorolják, ahogyan a családi problémákban való segítségnyújtás, illetve a szocializációs feladatok átvállalása sem elsősorban az iskola feladata. A nyugat-magyarországi adatokkal összevetve azt mondhatjuk, hogy nincs jelentős eltérés a két csoport által felállított fontossági sorrendben – kivéve, hogy a régió pedagógusai a családoknak nyújtott segítséget összességében fontosabbnak tartják, így az ő listájukban ez jóval előrébb szerepel. Érdekes azt is megvizsgálni azonban, hogy az előbb fontosság szerint értékelt tevékenységek milyen mértékben valósulnak meg az iskolában. Összességében látható, hogy szinte minden tevékenység kisebb mértékben valósul meg a mindennapi munkában, mint amennyire fontosnak tartják az iskola pedagógusai; leginkább a differenciált fejlesztés és a szülőkkel való partneri együttműködés területére igaz ez.

8. táblázat: Mennyire fontos? (1 – egyáltalán nem fontos; 5 – nagyon fontos) /Milyen mértékben valósul meg? (1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben)

	Mennyire fontos?						Milyen mértékben valósul meg?					
	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola			Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A tanulók otthoni életkörülményeinek, szokásainak megismerése.	4,48	992	0,645	4,53	17	0,624	3,67	965	0,852	3,59	17	0,870
Az egyedi kulturális és szociális jellemzők figyelembevétele.	4,40	989	0,669	4,53	17	0,624	3,84	963	0,830	3,82	17	1,131
A tanulók képesség szerinti, homogén csoportokba való besorolása.	3,72	985	1,043	3,59	17	1,121	3,19	960	1,118	3,18	17	0,951
A különféle típusú tehetségek korai felismerése és hatékony támogatása.	4,70	988	0,553	4,59	17	0,795	3,94	968	0,873	3,59	17	1,121
Az egyéni képességek személyre szabott, differenciált fejlesztése.	4,70	987	0,520	4,88	17	0,332	3,87	962	0,858	3,76	17	0,752
Képesség szempontjából vegyes összetételű, heterogén csoportok szervezése.	3,94	984	0,900	3,88	17	0,993	3,95	961	0,849	3,76	17	1,147
Az iskolai közösségek erősítése különféle rendezvények keretében.	4,61	990	0,610	4,47	17	0,800	4,42	966	0,709	4,06	17	0,748
A pedagógusok együttműködése a problémák megoldása érdekében.	4,83	991	0,421	4,88	17	0,332	4,21	967	0,808	4,41	17	0,712
Partneri együttműködés a szülőkkel a gyerekek nevelése során.	4,84	990	0,415	4,82	17	0,393	3,86	965	0,852	3,41	17	0,870
Híd építése a családok és az iskola értékvilága, kultúrája között.	4,53	980	0,639	4,29	17	0,772	3,54	956	0,886	3,24	17	0,970
Szocializációs feladatok átvállalása a családoktól a gyerekek érdekében.	3,66	985	0,900	3,82	17	0,883	3,68	961	0,861	3,53	17	1,068
Segítségnyújtás a családoknak a problémáik megoldásához.	4,20	984	0,829	3,76	17	1,033	3,86	961	0,882	3,41	17	1,121

A következő kérdés kapcsán arra kértük a pedagógusokat, hogy válasszák ki azt a három a tényezőt a felsorolásból, amelyek a legjobban befolyásolják egy iskolában folyó pedagógiai munka minőségét. A következő tényezőket választhatták:

- a gyerekek mennyire szeretnek az iskolába járni;
- segíti-e az iskola a hátrányos helyzetű tanulók beilleszkedését, előrehaladását;
- kialakítja-e a tanulók tanulás iránti motivációját;
- segíti-e a tanulók általános készségeinek, kulcskompetenciáinak a fejlődését;
- milyen csoportfoglalkozáson/tanórán kívüli választható tevékenységeket, lehetőségeket kínál az iskola;
- milyen az iskola eszközökkel való felszereltsége;
- mennyire jó pedagógusok dolgoznak az iskolában;
- milyen a pedagógusok és a diákok kapcsolata;
- milyen az intézményvezetés;
- milyen a pedagógusok közötti szakmai együttműködés;
- mennyire innovatív az iskola.

A pedagógiai munka minőségét befolyásoló legfontosabb tényezők az iskola pedagógusainak válaszai alapján, hogy a tanár mennyiben képes kialakítani a tanulás iránti motivációt, hogy mennyire jó pedagógusok dolgoznak az iskolában, illetve hogy milyen a kapcsolat a pedagógusok és a diákok között. Magasabb arányban jelölték még fontosnak, hogy az iskola mennyiben segíti a tanulók általános készségeinek, kulcskompetenciáinak a fejlődését. Legkevésbé fontosnak az alábbiakat tartják:

- a gyerekek mennyire szeretnek az iskolába járni;
- segíti-e az iskola a hátrányos helyzetű tanulók beilleszkedését, előrehaladását;
- milyen az iskola eszközökkel való felszereltsége;
- milyen csoportfoglalkozáson/tanórán kívüli választható tevékenységeket, lehetőségeket kínál az iskola.

Az intézményi válaszok nagyjából hasonló mintázatot mutatnak a nyugat-magyarországi adatokhoz a fontossági sorrend tekintetében, azzal a kivétellel, hogy a régió pedagógusai nagyobb arányban jelölték a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztését.

9. táblázat: Kérjük, válassza ki azt a három tényezőt az alábbiak közül, amelyek Ön szerint a legjobban befolyásolják egy iskolában folyó pedagógiai munka minőségét!

	Nyugat-Magyarország (N=978)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
	Jelölte (%)	Jelölte (%)
a gyerekek mennyire szeretnek az iskolába járni	19,3	17,6
segíti-e az iskola a hátrányos helyzetű tanulók beilleszkedését, előrehaladását	17,6	17,6
kialakítja-e a tanulók tanulás iránti motivációját	53,6	52,9
segíti-e a tanulók általános készségeinek, kulcskompetenciáinak a fejlődését	47,0	35,3
milyen csoportfoglalkozáson/tanórán kívüli választható tevékenységeket, lehetőségeket kínál az iskola	5,7	5,9
milyen az iskola eszközökkel való felszereltsége	18,6	17,6
mennyire jó pedagógusok dolgoznak az iskolában	42,0	41,2
milyen a pedagógusok és a diákok kapcsolata	37,8	41,2
milyen az intézményvezetés	18,5	23,5
milyen a pedagógusok közötti szakmai együttműködés	23,4	23,5
mennyire innovatív az iskola	15,6	23,5

A következő kérdés az alábbi 9 dimenzió alapján igyekezett körüljárni, hogy a pedagógusok szerint melyek az iskola, az oktatás legfontosabb céljai, feladatai, illetve hogy ezek mennyiben jellemzőek iskolájukra:

- a magas szintű oktatás;
- a tanulókkal szemben támasztott magas elvárások;
- a tanárokkal szemben támasztott magas elvárások;
- a jó iskolai légkör;
- a tehetséges tanulókra fordított nagy figyelem;
- a hátrányos helyzetű tanulókra fordított nagy figyelem;
- a tanulókra fordított személyes figyelem;
- a tanulás megtanítása;
- a továbbtanulásra való felkészítés;
- a szakmaválasztásra való felkészítés.

A három legfontosabb célnak a tanulás megtanítását, a jó iskolai légkört, valamint a tanulókra fordított személyes figyelmet jelölték az iskola pedagógusai, amely teljes mértékben megegyezik a régió pedagógusainak véleményével. Ha megvalósulás szempontjából vizsgáljuk ezeket a célokat, akkor az tapasztalható, hogy szinte az összes szempontra kisebb pontszámot adtak a tanárok, ami arra utal,

hogy a mindennapi tevékenységekben jóval kisebb szerepet kapnak, mint amekkorát a pedagógusok szerint kellene. Kiváltképp így van ez a tanulás megtanítása és a jó iskola légkör esetében, amelyet a legfontosabb célok közé soroltak ugyan, de a megvalósítási sorrendben jóval hátrébb szerepelnek.

Ez a két kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 1. ábra és 2. ábra.

10. táblázat: Mennyire fontos? (1 – egyáltalán nem fontos; 5 – nagyon fontos) /Mennyire jellemző az intézményre? (1 – egyáltalán nem jellemző; 5 – teljes mértékben jellemző)

	Mennyire fontos?						Mennyire jellemző az intézményre?					
	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola			Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
a magas szintű oktatás	4,71	989	0,520	4,71	17	0,470	4,32	987	0,662	3,88	17	0,928
a tanulókkal szemben támasztott magas elvárások	4,07	983	0,739	3,94	17	0,899	3,93	981	0,726	3,76	17	0,831
a tanárokkal szemben támasztott magas elvárások	4,42	984	0,679	4,06	17	0,827	4,24	982	0,730	3,76	17	0,831
a jó iskolai légkör	4,88	989	0,368	5,00	17	0,000	4,23	985	0,799	3,94	17	1,029
a tehetséges tanulókra fordított nagy figyelem	4,70	987	0,506	4,71	17	0,470	4,18	985	0,776	3,82	17	1,015
a hátrányos helyzetű tanulókra fordított nagy figyelem	4,68	990	0,539	4,71	17	0,470	4,33	988	0,719	4,47	17	0,717
a tanulókra fordított személyes figyelem	4,78	991	0,451	5,00	17	0,000	4,29	985	0,715	4,24	17	0,903
a tanulás megtanítása	4,83	990	0,418	4,94	17	0,243	3,98	987	0,799	3,65	17	1,057
a továbbtanulásra való felkészítés	4,74	980	0,549	4,88	17	0,332	4,46	979	0,667	4,24	17	0,903
a szakmaválasztásra való felkészítés	4,52	976	0,706	4,82	17	0,393	4,16	973	0,793	4,18	17	0,951

Egyéni szakmai teljesítmény

A következő blokk kérdései a pedagógusok egyéni szakmai tevékenységével összefüggő kérdéseket tartalmazott: mennyire felkészült, szakmailag kompetens pedagógusnak vallják magukat, illetve melyek azok a külső tényezők, amelyek meghatározzák az oktatási módszereiket.

A témakör első kérdésében megkértük a pedagógusokat, hogy egy előre rögzített (a pedagógus életpályamodell által használt) itemsor mentén értékeljék saját szakmai kompetenciáikat. A kérdéssor elemei a következők voltak:

- A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése területén.
- A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, együttműködések támogatása területén.
- A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén.
- A pedagógiai folyamat tervezése területén.
- A tanulás támogatása, szervezése és irányítása területén.
- A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése, különböző értékelési módszerek használata területén.
- A kommunikáció, a szakmai együttműködés területén.
- Felelősség vállalása saját szakmai tudásáért és az iskolájának megújításáért.
- Digitális technológiával támogatott tanítás és tanulás terén.

Összességében elmondható, hogy az iskola pedagógusai minden terület esetében hasonló pontszámot adtak maguknak, mint a régió tanárai, így a sorrend tekintetében sincs lényegi eltérés a két csoport között. Az alábbi kompetenciák esetében értékelték a legjobbra magukat a vizsgált iskola pedagógusai:

- A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén.
- A pedagógiai folyamat tervezése területén.
- Felelősség vállalása saját szakmai tudásáért és az iskolájának megújításáért.
- A kommunikáció, a szakmai együttműködés területén.

Abban is teljesen egységesek a régiós és az intézményi tanári vélemények, hogy a legnagyobb hiányosságokkal a digitális technológiával támogatott tanítás területén rendelkeznek.

Ez a kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 3. ábra.

11. táblázat: Mennyire érzi felkészültnek magát? (1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése területén.	4,25	987	0,678	4,18	17	0,728
A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, együttműködések támogatása területén.	4,34	986	0,672	4,06	17	0,748
A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén.	4,56	985	0,555	4,65	17	0,493
A pedagógiai folyamat tervezése területén.	4,49	987	0,607	4,59	17	0,507
A tanulás támogatása, szervezése és irányítása területén.	4,50	985	0,602	4,41	17	0,618
A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése, különböző értékelési módszerek használata területén.	4,36	987	0,664	4,35	17	0,606
A kommunikáció, a szakmai együttműködés területén.	4,54	989	0,581	4,47	17	0,514
Felelősség vállalása saját szakmai tudásáért és az iskolájának megújításáért.	4,58	988	0,579	4,59	17	0,507
Digitális technológiával támogatott tanítás és tanulás terén.	4,01	990	0,789	3,88	17	0,857

Fontos kérdés, hogy egy tanár milyen módszertan mentén építi fel az osztálytermi munkáját, és legalább ugyanilyen fontos kérdés az is, hogy miért pont az adott tanulásszervezési módra esik a választása; melyek azok a szempontok, amelyek mentén meghozza döntését. A kérdőívben egy előre rögzített, 12 szempontból álló itemsor kapcsán kellett értékelniük a pedagógusoknak a különböző, módszertani választásukat befolyásoló tényezőket. Elmondható, hogy mind a vizsgált iskolában, mind a régió iskoláiban az egyes módszerek megválasztását jellemzően nem a külső – intézményi (az iskolában általánosan elfogadott gyakorlat), formális (szaktanácsadó elvárásai, életpályamodellhez kapcsolódó pedagógus minősítés) – elvárások határozzák meg, sokkal inkább az adott tanóra célja, a tanulócsoporthoz tartozó összetétele, aktuális állapota és a pedagógus saját személyisége befolyásolja. Ez alapján arra következtethetünk, hogy a pedagógusoknak – saját bevallásuk szerint – viszonylag nagy szabadságuk van abban, hogy milyen módszerek mentén szervezik a tanórai munkát.

12. táblázat: Az alábbiak közül melyik szempont milyen mértékben befolyásolja azt, hogy az osztálytermi munkája során milyen tanulásszervezési módot alkalmaz? (1 – egyáltalán nem; 4 – teljes mértékben)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Az iskolában általánosan elfogadott gyakorlat	2,48	984	0,869	2,24	17	0,970
A tanulócsoporthoz aktuális állapota	3,51	987	0,582	3,47	17	0,624
Az adott tanítási óra céljai	3,74	988	0,467	3,65	17	0,493
Az iskola vezetőjének elvárásai	2,59	982	0,815	2,29	17	0,920
Saját személyiségem	3,62	987	0,592	3,82	17	0,529
A szülők elvárásai	2,46	984	0,780	2,35	17	0,862
A tanulócsoporthoz összetétele	3,64	988	0,536	3,71	17	0,470
Az országos kompetenciamérés helyi eredményei	2,68	978	0,831	2,82	17	0,728
A szaktanácsadó elvárásai	2,53	980	0,840	2,24	17	0,970
Az életpályamodellhez kapcsolódó pedagógus minősítés (várható) elvárásai	2,57	985	0,898	2,29	17	0,849
A pedagógus továbbképzéseken tanultak	3,09	983	0,645	2,75	16	0,856
Kutatási eredmények alapján bizonyítottan bevált módszerek	3,01	982	0,702	2,94	17	0,899

Az előző kérdés kapcsán láthattuk, hogy a pedagógiai módszer kiválasztását kevésbé befolyásolják külső elvárások, azonban az egyéni szakmai munka minőségére számos olyan körülmény lehet hatással, amelybe a pedagógusnak nincsen beleszólása. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a pedagógusok az általunk felsorolt területek közül melyeket érzékelik problémásnak és melyeket nem. A következő témakörök kapcsán kértük ki a véleményüket:

- A szakmai elismerés hiánya;
- Együttműködés az iskolavezetéssel;
- Kapcsolat a szülőkkel;
- Módszertani megújulás szükségessége;
- Diákok motiválása;
- Különböző szociális háttérrel rendelkező tanulók együtt nevelése/oktatása;
- Az egyénre szabott fejlesztés;
- A tanulók fejlődésének értékelése;
- Diákok fegyelmi problémái, agresszió, konfliktuskezelés;
- A munkaidő-terhelés nagysága és aránytalan eloszlása;
- Együttműködés a kollégákkal;
- Oktatásirányítás kiszámíthatatlansága.

A vizsgált iskolában a három leginkább problematikus területként a különböző szociális háttérrel rendelkező tanulók együtt nevelését, a diákok motiválását, valamint a velük kapcsolatos fegyelmi problémákat, konfliktuskezelést jelölték meg a pedagógusok. Ha együtt vizsgáljuk a nyugat-magyarországi iskolák pedagógusait, körükben némileg eltérő mintázat rajzolódik ki: bár az előbb említett területeket ők is a jelentős problémák közé sorolják, de az aránytalan és túlzott munkaterhelés, valamint az oktatásirányítás kiszámíthatatlansága még ezeknél is nagyobb nehézséget jelent számukra.

*13. táblázat: Pedagógusként dolgozva mekkora problémának érzi az alábbiakat az Önök iskolájában?
(1 – egyáltalán nem érzem problémának; 4 – nagyon nagy problémának érzem)*

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A szakmai elismerés hiánya	2,55	988	1,022	2,35	17	1,057
Együttműködés az iskolavezetéssel	1,63	982	0,775	1,76	17	0,903
Kapcsolat a szülőkkel	1,96	987	0,786	2,47	17	0,717
Módszertani megújulás szükségessége	1,95	986	0,807	2,12	17	0,781
Diákok motiválása	2,43	986	0,940	2,76	17	0,664
Különböző szociális háttérrel rendelkező tanulók együtt nevelése/oktatása	2,49	985	0,909	2,59	17	1,064
Az egyénre szabott fejlesztés	2,20	986	0,827	2,06	17	0,827
A tanulók fejlődésének értékelése	1,79	986	0,745	2,00	17	0,866
Diákok fegyelmi problémái, agresszió, konfliktuskezelés	2,73	987	0,881	2,76	17	0,752
A munkaidő-terhelés nagysága és aránytalan eloszlása	3,16	989	0,889	2,35	17	0,786
Együttműködés a kollégákkal	1,59	986	0,744	1,59	17	0,712
Oktatásirányítás kiszámíthatatlansága	2,93	986	0,976	2,41	17	0,870

Lemorzsolódás

A kérdőív során következő nagy témaköre a lemorzsolódás volt. A kutatás keretein belül a következő fogalmi meghatározást alkalmaztuk a lemorzsolódás tekintetében:

„Lemorzsolódás fogalma alatt a következőt értjük: amikor egy tanuló a végzettség megszerzése előtt kikerül az iskolából, tehát megszűnik a jogviszonya az intézménnyel anélkül, hogy az adott képzési szinthez tartozó végzettséget megszerezte volna.”

A lemorzsolódás kapcsán megkérdeztük a pedagógusokat arról, hogy véleményük szerint ez mekkora problémát jelent az intézményben, illetve ezzel párhuzamosan arról is, hogy mit gondolnak, mekkora probléma általában országos szinten.

A vizsgált iskola pedagógusai nagyjából hasonló mértékben érzik érintettnek saját intézményüket a lemorzsolódásban, mint a nyugat-magyarországi iskolák tanárai. Abban sincs különbség a két csoport között, hogy országos szinten jellemzően jóval komolyabb problémának látják ezt, mint saját intézményükben.

14. táblázat: Mit gondol, mekkora probléma az Ön iskolájában a lemorzsolódás? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=985)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
A mi iskolánkban ez egyáltalán nem probléma.	41,2	29,4
A mi iskolánkban ez inkább nem probléma.	45,6	52,9
A mi iskolánkban ez inkább probléma.	12,3	11,8
A mi iskolánkban ez nagy probléma	0,9	5,9
Összesen	100,0	100,0

15. táblázat: Mit gondol, mekkora probléma Magyarországon általában a lemorzsolódás? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=989)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
Egyáltalán nem probléma	1,5	-
Inkább nem probléma	11,0	17,6
Inkább probléma	51,7	29,4
Nagy probléma	27,4	41,2
Nem tudom	8,4	11,8
Összesen	100,0	100,0

Számos kutatás rámutatott már arra, hogy a korai jelzőrendszer hatékony eszköz lehet a lemorzsolódás megelőzésében. A pedagógusokat megkértük arra, hogy egy előre meghatározott, 30 elemet tartalmazó listáról válasszák ki, hogy szerintük mi a lemorzsolódás 10 legfontosabb előrejelzője.

Az iskola pedagógusai – a régió pedagógusaival szinte teljes átfedésben – leggyakrabban az alábbi tíz tényezőt jelölték meg:

- gyakori hiányzás;
- ha a tanuló szülei nem követik nyomon annak iskolai eredményeit;
- a tanuló agresszív viselkedése;

- ha a tanuló a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat;
- ha a tanuló idősebb a tankötelezettségi kornál;
- romló tanulmányi eredmények;
- gyenge olvasási képességek;
- ha a tanuló kiközösített;
- ha a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd (BTMN);
- gyenge matematikai képességek.

16. táblázat: Kérjük, az alábbi listán jelölje, hogy saját tapasztalatai vagy véleménye szerint, a felsorolt több mint 30 jellemző közül melyik a 10 legfontosabb előrejelzője a későbbi lemorzsolódásnak? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=976)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
gyakori hiányzás	87,3	88,2
romló tanulmányi eredmények	60,3	47,1
gyenge olvasási képességek	54,4	47,1
gyenge matematikai képességek	31,1	35,3
a tanuló agresszív viselkedése	60,8	58,8
a tanuló feltűnően csendes, visszahúzódozó viselkedése	6,0	11,8
ha a tanuló kiközösített	37,1	47,1
ha a tanuló folyamatosan unatkozik az órákon	12,5	23,5
ha a tanuló valamilyen sajátos nevelési igénnyel rendelkezik	37,2	29,4
ha a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd (BTMN)	48,5	47,1
ha a tanuló valamilyen fogyatékkal rendelkezik	17,5	17,6
ha a tanuló valamilyen krónikus betegséggel rendelkezik	16,1	23,5
ha a tanuló bevándorló háttérrel rendelkezik	11,2	5,9
ha a tanuló etnikai kisebbséghez tartozik	50,6	23,5
ha a tanuló tanulmányi átlageredménye adott tanévben közepes teljesítmény alatti	17,5	0,0
ha a tanuló a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat	39,9	52,9
ha a tanulóknak 2 vagy több testvére van	0,7	0,0
ha a tanuló szülei legfeljebb általános iskolai végzettségűek	33,9	17,6
ha a tanuló csonka családban él (anya vagy apa neveli)	11,1	11,8
ha a tanuló árva	7,6	11,8
ha a tanuló intézetben él	32,1	29,4
ha a tanulót nagyszülei nevelik	2,8	5,9
ha a tanuló saját párkapcsolatban, külön él szüleitől	17,1	35,3
a tanulóknak az iskola mellett dolgoznia is kell	30,7	29,4
ha a tanuló idősebb a tankötelezettségi kornál	41,8	52,9
ha a tanuló szülei munkanélküliek	16,3	5,9
ha a tanuló szegény családban él	11,6	0,0
ha a tanuló nagyon gazdag családban él	2,8	11,8
ha a tanuló szülei nem követik nyomon annak iskolai eredményeit	61,5	88,2
ha a tanuló szülei nem jelennek meg a szülői értekezleteken, fogadó órákon	25,2	35,3
egyéb	0,7	0,0

A következő kérdésben arra voltunk kíváncsiak, hogy mit gondolnak a pedagógusok, mely tényezők okozzák a legnagyobb valószínűséggel a fiatalok lemorzsolódását a közoktatás rendszeréből.

Mind az iskola, mind a régió pedagógusai szerint a lemorzsolódás okai elsősorban a diák/család hozzáállásában keresendők; az alábbi okok kapták a legmagasabb pontszámot:

- a tanuló deviánsan, agresszíven viselkedik;
- otthon nem támogatják a tanulását;
- a tanulónak nincs sikerélménye az órákon.

Nézzük most azokat a tényezőket, amelyek a tanárok véleménye szerint legkevésbé lehetnek okai a lemorzsolódásnak. A legkevésbé lehetséges okként az iskola pedagógusai az otthoni internet hiányát jelölték meg. Véleményük szerint a lemorzsolódásnak kevésbé lehet oka az is, ha a tanulónak nyelvi hátránya van, vagy ha nem elég jók a képességei, ahogyan az sem, hogy túl nagyok az osztálylétszámok.

*17. táblázat: Jelölje be, hogy az alábbi tényezők milyen mértékben okozzák az iskolai lemorzsolódást!
(1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben)*

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
a tanuló nem szeret iskolába járni	3,44	977	1,159	3,29	17	1,532
a tanuló deviánsan, agresszíven viselkedik	4,11	982	0,907	4,06	17	0,556
komoly lemaradással érkezik az iskolába	3,92	981	0,938	3,35	17	1,057
otthon nem támogatják a tanulását	4,25	979	0,866	3,88	17	0,857
nyelvi hátránya van	3,50	974	1,064	2,71	17	0,985
otthon nincs internet, és más modern tanulási eszköz	2,62	972	1,004	1,88	17	0,928
a tanulónak nincs sikerélménye az órákon	3,62	977	0,957	3,88	17	0,781
a tanuló nem kap rendszeresen egyénre szóló feladatokat az órákon	3,05	976	1,054	3,47	17	0,874
a tanuló nem ismeri a tanulás céljait	3,58	979	1,034	3,47	17	1,007
a tanuló nem kap elég visszajelzést	3,32	974	1,033	3,41	17	0,795
a pedagógus nem ismeri eléggé a diák erősségeit	3,34	978	1,076	3,59	17	1,064
nem jó a tanár-diák kapcsolat	3,46	979	1,092	3,47	17	1,007
az iskolában túl nagyok az osztálylétszámok	3,37	978	1,231	2,76	17	1,300
nem lehet a lemorzsolódásban veszélyeztetetteket külön csoportban tanítani	3,29	977	1,168	2,88	17	1,054
az iskolának nincs erre külön stratégiája	3,13	978	1,112	3,00	17	1,275
az iskola által elvárt tudás nagyon messze van a diák számára fontos tudástól	3,37	976	1,076	3,18	17	1,131
a diák nem tanul eleget	4,07	983	0,869	3,59	17	1,121
nem elég jók a képességei	3,32	980	0,968	2,76	17	1,300

A pedagógusok különböző eszközöket használhatnak egy-egy problémás tanuló kapcsán. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a következő lehetőségek közül jellemzően melyikkel élnek a kollégák:

- esetmegbeszélés tantestületi szinten;
- esetmegbeszélés nem az intézmény, iskola által foglalkoztatott szakemberekkel;
- egyéni fejlesztési terv;
- családi helyzet felmérése;
- személyes konzultáció szülőkkel.

A vizsgált iskola tanárainak többsége mindegyik eszközt használja a mindennapi munkája során. A szülőkkel történő személyes konzultációt, a tantestületi, illetve az iskolai szakemberekkel folytatott esetmegbeszélést jelölték a legnagyobb arányban. Régiós összehasonlításban elmondható, hogy az intézményben dolgozó tanárok az előbbi eszközöket nagyobb, míg az egyéni fejlesztési tervet és a családi helyzet felmérésének eszközét kisebb arányban használják.

18. táblázat: Kérjük, jelölje, hogy az alábbi eszközök közül melyeket használja (ebben az iskolában)!

	Nyugat-Magyarország (N=981)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
	Használok (%)	Használok (%)
esetmegbeszélés tantestületi szinten	86,5	82,4
esetmegbeszélés nem az intézmény, iskola által foglalkoztatott szakemberekkel	73,1	70,6
egyéni fejlesztési terv	71,3	58,8
családi helyzet felmérése	81,0	52,9
személyes konzultáció szülőkkel	98,8	100,0

Megkérdeztük a tanárokat arról, hogy rendelkeznek-e információval az iskolájukból lemorzsolódott tanulók további iskolai pályafutásáról. A vizsgált iskola pedagógusai nagyobb arányban tudják követni volt tanulóik további sorsát, mint ami a régió pedagógusaira jellemző.

19. táblázat: Általában tud-e Ön arról, ha az Ön iskolájából lemorzsolódott fiatal máshol folytatja tanulmányait? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=969)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
nem, erről nincs információ	22,4	11,8
néha tudok róla	18,9	5,9
az esetek felében tudok róla	5,3	-
többnyire tudok róla	41,0	52,9
mindig nyomon követem	12,5	29,4
Összesen	100,0	100,0

A lemorzsolódás megakadályozása fontos részét képezi a pedagógiai munkának, azonban optimális esetben ezt a kihívást nem egyedül kell megoldaniuk a tanároknak. Feltettük a kérdést a pedagógusoknak, hogy véleményük szerint mely csoportnak kellene részt vennie, együttműködni a lemorzsolódás veszélyének kitett tanuló érdekében. Mindenekelőtt azonban arra kerestük a választ, hogy mennyiben érzik a tanárok feladatuknak a lemorzsolódás megakadályozását. Az iskola pedagógusai a nyugat-magyarországi átlagnál valamivel jobban feladatuknak érzik a lemorzsolódás elleni küzdelmet. Abban mindkét csoport egyetért, hogy a legfontosabb a családdal való munka és a különböző szereplők közötti együttműködés. Azt is hasonlóképp látják, hogy a tanár kollégákra is számíthatnak ebben a kérdésben, azonban a nem tanár kollégák, illetve az iskolán kívüli kollégák segítségére nem igazán alapoznak.

20. táblázat: Kérjük, jelölje, hogy mennyiben ért egyet az alábbi állításokkal! (1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A lemorzsolódás megakadályozása fontos része a munkámnak.	3,24	975	0,732	3,76	17	0,437
A lemorzsolódás elleni munkában elsősorban tanár kollégáinkra számíthatunk.	3,10	974	0,707	3,12	17	0,781
A lemorzsolódás elleni munkában elsősorban a nem-tanár kollégáinkra számíthatunk az iskolában, mint az iskolapszichológus például.	2,26	966	0,815	1,76	17	0,562
A lemorzsolódás elleni munkában elsősorban iskolán kívüli kollégákra számíthatunk, például a gyermekjólétisre.	2,26	971	0,802	1,53	17	0,624
A lemorzsolódás veszélyének kitett tanuló esetében szerintem elsődleges a családdal való munka.	3,40	971	0,649	3,18	17	0,728
A lemorzsolódás ellenei munkában elsődleges a különböző szereplők közti együttműködés.	3,55	973	0,634	3,53	17	0,800

A tanuló lemorzsolódása nem csupán egyetlen szereplő felelősségén múlik. A felmérés keretein belül rákérdeztünk arra is a pedagógusoknál, hogy véleményük szerint kik és milyen mértékben felelősek a tanulók iskolából való lemorzsolódásáért. A válaszadó tanárok szerint egyértelműen a szülőknek, valamint magának a tanulónak, illetve a kortárscsoportnak van legnagyobb felelőssége a kérdésben. Azonban amíg a nyugat-magyarországi pedagógusok szerint ezt a társadalom és a média hatásának nagysága követi a sorrendben, addig az iskola pedagógusai nagyobb felelősséget tulajdonítanak a tanároknak és az általános iskola felső tagozatának.

21. táblázat: Összességében mit gondol, az alábbi szereplők közül kik, milyen mértékben felelősök a tanulók iskolából való lemorzsolódásáért? (0 – nincs felelőssége ebben az ügyben; 10 – hatalmas a felelőssége)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
a tanárok	6,77	977	2,387	7,82	17	2,038
a tanuló maga	8,45	978	1,749	8,88	17	1,269
az iskolavezetés	6,29	976	2,488	7,29	17	2,568
az óvoda	5,02	971	2,738	4,65	17	2,914
az általános iskola alsó tagozata	6,03	974	2,609	6,00	17	2,500
az általános iskola felső tagozata	6,84	975	2,344	7,53	17	2,239
a szülők	9,25	979	1,340	9,53	17	0,943
a társadalom	7,83	970	2,177	7,71	17	1,724
a média	7,25	974	2,616	7,59	17	1,906
az állam	7,34	965	2,582	7,35	17	1,935
a kortárs csoport	8,00	972	2,132	8,06	17	1,676

Az eddigiek alapján egyértelműen látszik, hogy a tanárok úgy vélik, feladatuk a lemorzsolódás elleni küzdelem; azonban kérdés, hogy mit gondolnak, mekkora hatással lehetnek személy szerint az egyes tanulókra, és mekkora lehet ebben intézményük szerepe. A vizsgált intézmény pedagógusai jóval jelentősebbnek értékelik mind saját hatásukat, mind az intézmény szerepét a lemorzsolódás elleni küzdelemben, mint a régió tanárai. Azonban azt is fontos kiemelni, hogy a pedagógusok egyértelműen nagyobb hatást tulajdonítanak az iskolának, mint saját maguknak.

22. táblázat: Személyes hatás/intézményi hatás a lemorzsolódás elleni küzdelemben (0 – nincs hatásom/hatása rá; 10 – hatalmas a hatásom/hatása rá)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Hogyan érzi, Önnek személyesen van hatása arra, hogy egy tanuló ne morzsolódjon le az iskolából?	6,43	969	2,293	7,65	17	1,367
Mit gondol, az iskolájának van-e hatása arra, hogy egy tanuló ne morzsolódjon le az iskolából?	7,09	979	1,944	8,24	17	1,393

Hátrányos helyzetű, roma tanulók oktatásával kapcsolatos nézetek

A következő blokk keretében olyan kérdések kapcsán kértük ki a pedagógusok véleményét, hogy mit gondolnak, milyen jogok és kötelezettségek terhelik a szülőket, az államot az oktatás terén; a hátrányos

helyzetű gyermekek esetében mi a célravezetőbb, a szegregált vagy az integrált oktatás; az iskola képes-e kompenzálni a hátrányokat, és amennyiben igen, úgy mely eszközök a legeredményesebbek ebben.

Az első kérdésben 14 állítást soroltunk fel, melyek a következők voltak:

- A szülőknek joguk van arra, hogy gyermeküket abba az iskolába írássák be, amelyiket a legjobbnak tartják.
- Az államnak minden gyerek számára biztosítania kell, hogy tehetsége és képessége szerint a legjobb iskoláztatást kapja.
- Nem várható el, hogy az iskola bepótolja mindazt, amit a család a kisgyerekkori szocializáció során elmulasztott.
- Ha a család nem működik együtt az iskolával, az oktatás nem lehet igazán eredményes.
- Az iskola sokat tehet azért, hogy a különböző szociális háttérű gyerekek jobban elfogadják egymást.
- Akik mindenáron erőltetik a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolai integrációját, azok nem néznek szembe a realitásokkal.
- Minden roma gyereknek joga van arra, hogy a nem romákkal közös iskolai osztályban tanuljon.
- A roma gyerekeknek jobb, ha az iskolában külön osztályba járnak.
- A nem roma gyerekeknek jobb, ha az osztályukban nincsenek roma gyerekek.
- Az iskolában is érvényes, hogy a jogok és kötelességek nem választhatók el egymástól.
- Megfelelő pedagógiai módszerekkel a roma gyerekek jó eredményeket érhetnek el az iskolában.
- A roma gyerekek esetében az a legfontosabb, hogy megtanulják a szabályokat, és alkalmazkodjanak az iskola által elvárt magatartási normákhoz
- Minden eszközzel jobb belátásra kell bírni azokat a szülőket, akik nem törődnek gyerekeik iskoláztatásával.
- A pedagógusnak maximálisan figyelembe kell vennie azokat a különbségeket, amelyek a tanulók családjának eltérő társadalmi helyzetéből adódnak.

A felsorolt állítások közül a vizsgált iskola pedagógusai leginkább a következő kijelentésekkel értettek egyet:

- Az államnak minden gyerek számára biztosítania kell, hogy tehetsége és képessége szerint a legjobb iskoláztatást kapja.
- Az iskolában is érvényes, hogy a jogok és kötelességek nem választhatók el egymástól.
- Ha a család nem működik együtt az iskolával, az oktatás nem lehet igazán eredményes.

Legkevésbé a szegregált oktatással kapcsolatos kijelentésekkel értettek egyet a tanárok; a többség úgy gondolja, hogy a roma és nem roma gyerekeknek egyaránt az integrált oktatás az előnyös.

23. táblázat: Kérjük, mérlegelje, hogy a következő állítások közül melyekkel ért egyet, és melyekkel nem!
(1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A szülőknek joguk van arra, hogy gyereküket abba az iskolába írássák be, amelyiket a legjobbnak tartják.	3,42	956	0,702	3,41	17	0,712
Az államnak minden gyerek számára biztosítania kell, hogy tehetsége és képessége szerint a legjobb iskoláztatást kapja.	3,74	957	0,483	3,71	17	0,470
Nem várható el, hogy az iskola bepótolja mindazt, amit a család a kisgyerekkori szocializáció során elmulasztott.	3,55	958	0,628	3,35	17	0,862
Ha a család nem működik együtt az iskolával, az oktatás nem lehet igazán eredményes.	3,71	956	0,507	3,47	17	0,624
Az iskola sokat tehet azért, hogy a különböző szociális háttérű gyerekek jobban elfogadják egymást.	3,37	957	0,585	3,29	17	0,772
Akik mindenáron erőltetik a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolai integrációját, azok nem néznek szembe a realitásokkal.	3,09	951	0,849	2,76	17	0,752
Minden roma gyereknek joga van arra, hogy a nem romákkal közös iskolai osztályban tanuljon.	3,35	947	0,700	3,44	16	0,629
A roma gyerekeknek jobb, ha az iskolában külön osztályba járnak.	1,79	944	0,844	1,59	17	0,618
A nem roma gyerekeknek jobb, ha az osztályukban nincsenek roma gyerekek.	2,09	944	0,945	1,76	17	0,903
Az iskolában is érvényes, hogy a jogok és kötelességek nem választhatók el egymástól.	3,78	953	0,502	3,47	17	0,874
Megfelelő pedagógiai módszerekkel a roma gyerekek jó eredményeket érhetnek el az iskolában.	3,14	944	0,689	2,94	17	0,827
A roma gyerekek esetében az a legfontosabb, hogy megtanulják a szabályokat, és alkalmazkodjanak az iskola által elvárt magatartási normákhoz.	3,29	941	0,683	2,94	16	0,574
Minden eszközzel jobb belátásra kell bírni azokat a szülőket, akik nem törődnek gyerekeik iskoláztatásával.	3,53	953	0,601	3,35	17	0,702
A pedagógusnak maximálisan figyelembe kell vennie azokat a különbségeket, amelyek a tanulók családjának eltérő társadalmi helyzetéből adódnak.	3,20	950	0,676	3,06	17	0,899

Az iskola többek között a hátrányos helyzetű gyerekek iskoláskor előtti szocializációs hátrányait is kompenzálja; a kérdés az, hogy milyen mértékben képes a hátránykompenzációra – ezzel kapcsolatban

is megkérdeztük a pedagógusokat. A vizsgált iskola tanárai valamivel optimistábbak az iskola kompenzációs potenciálját illetően. Míg a nyugat-magyarországi pedagógusok körében 19% azok aránya, akik szerint az iskola jelentős mértékben kompenzálhatja a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók lemaradását, addig az iskola tanárainak 24%-a nyilatkozott így. Mindkét csoportra igaz viszont, hogy a többség véleménye szerint az iskola csupán korlátozott mértékben képes enyhíteni a szocializációs hátrányokat.

24. táblázat: Ön szerint a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskoláskor előtti szocializációs hátrányait optimális esetben milyen mértékig kompenzálhatja az iskola? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=956)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
Egyáltalán nem kompenzálhatja	1,6	-
Minimális mértékben kompenzálhatja	15,2	5,9
Korlátozott mértékben kompenzálhatja	62,0	64,7
Jelentős mértékben kompenzálhatja	17,9	23,5
Teljes mértékben kompenzálhatja	0,9	-
Nem tudja	2,4	5,9
Összesen	100,0	100,0

Az, hogy a kompenzáció mennyire eredményes, több tényező függvénye. Az alábbi tényezők esetében kértük meg a pedagógusokat arra, hogy osztályozzák a befolyás mértékét egy 1-től 5-ig terjedő skálán:

- A szülők hozzáállása;
- A gyerek szorgalma, hozzáállása;
- A család életmódja;
- A család kultúrája;
- A család szociális helyzete;
- Az iskolában alkalmazott pedagógiai módszerek;
- A pedagógusok türelme;
- Az iskola felszereltsége, eszközellátottsága;
- A pedagógusképzés tartalma;
- A tanulók társadalmi összetétele az iskolában, csoportban, osztályban;
- A család és az iskola kapcsolata.

Legnagyobb hatással a kompenzáció eredményességére – az intézmény és a régió pedagógusai véleménye szerint egyaránt – leginkább olyan tényezők bírnak, amelyek kívül esnek az iskola hatókörén. Ilyen tényező a szülők hozzáállása és a gyerek szorgalma. Az élbolyba csupán a család és az iskola kapcsolata került be, mint olyan tényező, amelyre az iskolának is befolyása van.

25. táblázat: Az Ön véleménye szerint a kompenzáció eredményességét milyen mértékben befolyásolják a következő tényezők? (1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A szülők hozzáállása	4,66	949	0,651	4,56	16	0,814
A gyerek szorgalma, hozzáállása	4,62	946	0,591	4,81	16	0,403
A család életmódja	4,39	944	0,723	4,13	16	0,957
A család kultúrája	4,29	944	0,794	4,00	16	0,966
A család szociális helyzete	3,91	944	0,880	3,69	16	1,138
Az iskolában alkalmazott pedagógiai módszerek	4,10	947	0,784	4,19	16	0,911
A pedagógusok türelme	4,26	944	0,765	4,44	16	0,512
Az iskola felszereltsége, eszközellátottsága	3,49	947	0,944	3,31	16	1,138
A pedagógusképzés tartalma	3,57	945	1,028	3,25	16	1,291
A tanulók társadalmi összetétele az iskolában, csoportban, osztályban.	3,76	942	0,830	4,00	16	0,816
A család és az iskola kapcsolata	4,42	944	0,685	4,50	16	0,632

A lemorzsolódás elleni küzdelem kapcsán egyértelművé tették a pedagógusok, hogy a különböző szereplők közti együttműködés kifejezetten fontos. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a felsorolt szereplők közül melyek azok, akikkel fontosnak tartják, hogy kapcsolatot ápoljanak; és megkérdeztük azt is, hogy ezekkel a szereplőkkel milyen a kapcsolatuk. Az alábbi szereplőkkel való kapcsolatukról kérdeztük a pedagógusokat:

- A tankerület/járás iskolái, pedagógusai;
- A szakmai segítők;
- Az iskola pedagógusai általában;
- A más iskolából érkező utazó pedagógusok;
- Az iskola egyéb nem pedagógus alkalmazottai;
- A szülők;
- A tanulók;
- A tankerület/járás óvodái;
- A tankerület/járás középiskolái.

Mindkét csoport az alábbi szereplőkkel való kapcsolatot tartja a legfontosabbnak:

- Az iskola pedagógusaival általában;
- A tanulókkal;
- A szülőkkel;
- A szakmai segítőkkel;
- Az iskola egyéb nem pedagógus alkalmazottaival.

Optimális esetben a fontosnak ítélt személyekkel, intézményekkel szorosabb kapcsolatot ápolnak a válaszadóink. Összességében elmondható, hogy valóban azokkal tartják fent a legszorosabb kapcsolatot, akiket a legfontosabbnak jelöltek, azonban általánosságban az is látszik, hogy ezek a kapcsolatok valamivel felszínesebbek annál, mint amit a pedagógusok ideálisnak tartanak – legnagyobb mértékben a szülőkkel és az utazó pedagógusokkal való kapcsolat esetében érezhető ez a jelenség.

26. táblázat: Mennyire fontos a kapcsolat? (1 – egyáltalán nem fontos; 4 – nagyon fontos) / Milyen szoros a kapcsolata? (1 – kifejezetten felszínes; 4 – nagyon szoros)

	Mennyire fontos a kapcsolat?						Milyen szoros a kapcsolata?					
	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola			Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A tankerület/járás iskoláival, pedagógusaival	3,01	902	0,729	2,71	17	0,588	2,45	816	0,756	2,24	17	0,752
A szakmai segítőkkel	3,50	909	0,568	3,19	16	0,544	2,86	852	0,768	2,69	16	0,873
Az iskola pedagógusaival általában	3,90	900	0,349	4,00	17	0,000	3,63	887	0,590	3,88	17	0,332
A más iskolából érkező utazó pedagógusokkal	3,37	826	0,678	3,24	17	0,664	2,88	769	0,834	2,41	17	0,795
Az iskola egyéb nem pedagógus alkalmazottaival	3,42	911	0,633	3,24	17	0,437	3,14	883	0,751	3,06	17	0,429
A szülőkkel	3,86	868	0,384	3,87	15	0,352	3,31	876	0,678	3,00	15	0,845
A tanulókkal	3,93	842	0,289	3,88	17	0,332	3,68	860	0,521	3,76	17	0,437
A tankerület/járás óvodaival	2,99	847	0,817	2,94	16	0,854	2,54	726	0,858	2,77	13	0,599
A tankerület/járás középiskoláival	2,96	837	0,792	2,88	16	0,619	2,45	694	0,857	2,58	12	0,900

Szervezeti klíma, kötődés

Szervezeti kutatások korábban már bebizonyították, hogy a jó hangulatú, támogató munkahelyi légkör pozitív hatással van a kollégák munkavégzésére, eredményességére, ezért a kérdőívben több kérdéssel is igyekeztünk felmérni az intézményre jellemző klímát.

Első lépésként arra kértük a pedagógusokat, hogy az alábbi ellentétpárok mentén írják le iskolájuk légkörét:

- feszült-oldott;
- kevésbé innovatív-haladó szellemű/ innovatív;
- kicsinyes-nagyvonalú;
- merev-rugalmas;
- visszahúzó-ösztönző.

A vizsgált iskola pedagógusai egyértelműen pozitívan jellemezték az iskolai légkört a felsorolt ellentétpárok mentén, leginkább az oldott és haladó szellemű légkört emelték ki pozitívként. Emellett az is elmondható, hogy minden szempontból kedvezőbben értékeli iskolájuk klímáját, mint a nyugat-magyarországi pedagógusok.

27. táblázat: Kérem, értékelje a tantestületen belüli légkört az egyes tulajdonság-párok mentén ötfokú skálák segítségével! (1 – feszült, kicsinyes...; 5 – oldott, nagyvonalú...)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
feszült-oldott	3,94	932	1,057	4,41	17	0,795
kevésbé innovatív-haladó szellemű/ innovatív	4,00	930	0,907	4,41	17	0,712
kicsinyes-nagyvonalú	3,69	931	0,948	4,24	17	0,664
merev-rugalmas	3,91	932	1,024	4,35	17	0,862
visszahúzó-ösztönző	3,98	932	0,992	4,24	17	1,033

A következő kérdés szintén az iskolára jellemző légkört igyekezett felmérni. Különböző állításokat soroltunk fel, amit aszerint kellett értékelniük a pedagógusoknak, hogy mennyire értenek vagy nem értenek egyet velük. Az alábbi állításokkal kapcsolatos véleményeket vizsgáltuk:

- Ebben az iskolában általában jó a kapcsolat a pedagógusok és a diákok között.
- Az iskola pedagógusai közös értékrenddel rendelkeznek a nevelésre-tanításra vonatkozóan.
- Az iskola légkörét egymás kölcsönös támogatása jellemzi.
- Ebben az iskolában a pedagógusok partnerként tekintenek a szülőkre.

- Az iskola legtöbb pedagógusa fontosnak tartja, hogy a diákok jól érezzék magukat az iskolában.
- Ebben az iskolában lehetőség van arra, hogy a diákok részt vegyenek az őket érintő döntésekben.
- A szülők a legtöbb esetben kikérik a pedagógusok gyermekükkel kapcsolatos szakmai és pedagógiai véleményét
- Az iskola legtöbb tanárát érdekli a diákok mondanivalója, véleménye.
- Ha az iskola egyik tanulójának külön segítségre van szüksége, az iskola biztosítja ezt számára.
- Ez az iskola biztonságos hely a diákok számára.
- Az iskola megfelelő lehetőségeket biztosít a gyerekek számára a tanórán kívüli tevékenységekben is.

A vizsgált iskola pedagógusai az alábbi területeket értékelték kimagaslóan pozitívan:

- Az iskola igazgatója mindig megvitatja az iskola pedagógiai célkitűzéseit a nevelőtestülettel, és rendszerint figyelembe veszi a nevelőtestület véleményét.
- Ebben az iskolában lehetőség van arra, hogy a pedagógusok részt vegyenek az őket érintő döntésekben.
- Az iskola legtöbb tanárát érdekli a diákok mondanivalója, véleménye.
- Az iskola és a helyi közösség között magas szintű az együttműködés.

Ez csak részben mutat átfedést a régió pedagógusainak sorrendjével, mivel esetükben az iskola és a helyi közösség, valamint az igazgató és a nevelőtestület együttműködése mellett még az alábbi két terület került a sorrend elejére:

- Az iskolában a pedagógusok rendszeresen megbeszélik a neveléssel-tanítással kapcsolatos problémáikat, nehézségeiket.
- Ebben az iskolában lehetőség van arra, hogy a diákok részt vegyenek az őket érintő döntésekben.

Az iskola tanárai legnagyobb mértékben a pedagógusok neveléssel kapcsolatos közös értékrendjét, valamint a külön segítségre szoruló diákok támogatását látják fejlesztendő területnek.

Ez a kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 4. ábra.

28. táblázat: Mennyire ért egyet vagy nem ért egyet az alábbi állításokkal? (1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Ebben az iskolában általában jó a kapcsolat a pedagógusok és a diákok között.	3,34	931	0,538	3,24	17	0,664
Az iskola pedagógusai közös értékrenddel rendelkeznek a nevelésre-tanításra vonatkozóan.	3,25	930	0,650	2,82	17	0,951
Az iskola légkörét egymás kölcsönös támogatása jellemzi.	3,30	928	0,652	3,53	17	0,874
Ebben az iskolában a pedagógusok partnerként tekintenek a szülőkre.	3,17	919	0,668	3,19	16	0,655
Az iskola legtöbb pedagógusa fontosnak tartja, hogy a diákok jól érezzék magukat az iskolában.	3,35	930	0,585	3,00	16	0,730
Ebben az iskolában lehetőség van arra, hogy a diákok részt vegyenek az őket érintő döntésekben.	3,48	930	0,574	3,29	17	0,920
A szülők a legtöbb esetben kikérik a pedagógusok gyermekükkel kapcsolatos szakmai és pedagógiai véleményét	3,27	931	0,626	3,47	17	0,624
Az iskola legtöbb tanárát érdekli a diákok mondanivalója, véleménye.	3,14	929	0,723	3,59	17	0,712
Ha az iskola egyik tanulójának külön segítségre van szüksége, az iskola biztosítja ezt számára.	2,98	932	0,659	2,71	17	0,588
Ez az iskola biztonságos hely a diákok számára.	3,33	930	0,574	3,29	17	0,849
Az iskola megfelelő lehetőségeket biztosít a gyerekek számára a tanórán kívüli tevékenységekben is.	3,41	927	0,592	3,53	17	0,800
Az iskola és a helyi közösség között magas szintű az együttműködés.	3,65	929	0,519	3,59	17	0,618
Ebben az iskolában lehetőség van arra, hogy a pedagógusok részt vegyenek az őket érintő döntésekben.	3,42	928	0,678	3,71	17	0,588
Az iskola igazgatója mindig megvitatja az iskola pedagógiai célkitűzéseit a nevelőtestülettel, és rendszerint figyelembe veszi a nevelőtestület véleményét.	3,48	929	0,638	3,76	17	0,437
Az iskolában a pedagógusok rendszeresen megbeszélik a neveléssel-tanítással kapcsolatos problémáikat, nehézségeiket.	3,52	931	0,607	3,24	17	0,752

A következő kérdésben arról kérdeztük a pedagógusokat, hogy milyen a kötődésük a munkahelyükhöz, mennyire szeretik a munkájukat, hogyan érzik magukat az iskolában, milyen a kapcsolatuk a diákokkal. Az alábbi 20 itemből álló kérdéssor osztályozására kértük a pedagógusokat aszerint, hogy az egyes állítások mennyire jellemzők rájuk:

- Több olyan nap van, amikor szívesen jövök dolgozni, mint amikor nem.
- Több kollégával baráti viszonyban vagyok.
- Jól érzem magam az iskolai rendezvényeken, tanulókkal és kollégákkal közösen.
- Általában otthonosan érzem magam a munkahelyemen.
- Fontos nekem, hogy mit gondolnak rólam a diákjaim.
- Az általam tanított tananyag nagyobb részét magam is érdekesnek találom.
- Örömmel járok dolgozni az iskolánkba.
- Több olyan osztályom van, ahol a tanulókkal jó a kapcsolatom, mint ahol nem.
- Néha arra gondolok, bárcsak ne kellene többet bejőnnöm dolgozni.
- Nem látom a munkám értelmét, eredményét.
- Vannak olyan kollégáim a tantestületben, akikkel szívesen találkozom munkaidőn kívül is.
- Az általam tanított tantárgyakban több olyan tartalmi elem van, amit szeretek, mint amit nem.
- Néha azt érzem, bármit szívesebben csinálnék tanítás helyett.
- Szívesebben jövök dolgozni, ha olyan osztállyal lesz órám, akikkel könnyebben megtalálom a közös hangot.
- Kevés kihívást találok a tanításban.
- Rossz lenne, ha nem taníthatnék gyerekeket.
- Szeretem az iskolánk udvarát, szerintem megfelelő hely a feltöltődésre tanulóink számára.
- Munkámat nem találom érdekesnek, izgalmasnak.
- Tetszenek a folyosón látható dekorációk, jó hangulatom lesz tőlük.
- Jól érzem magam a tantestületben.

A pedagógusok túlnyomó többsége szereti a hivatását és az intézményt is, ahol tanít; jól érzi magát a tantestületben, a tanulók többségével jó kapcsolatot ápol. Fontos az is, hogy a tantárgya(ka)t, amit tanít, nem csupán szereti, hanem érdekesnek is találja. Ha az intézményi átlagokat összevetjük a nyugat-magyarországi eredményekkel, akkor megállapíthatjuk, hogy a vizsgált iskola pedagógusai jellemzően hasonlóan nyilatkoztak az állítások többségével kapcsolatban. Kivételt képez ez alól az iskola fizikai környezetének megítélése (udvar, folyosói dekorációk), amelyet az iskola pedagógusai jóval pozitívabban értékelték.

29. táblázat: Mennyire jellemzőek Önre az alábbi állítások? (1 – egyáltalán nem jellemző; 4 – teljes mértékben jellemző)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Több olyan nap van, amikor szívesen jövök dolgozni, mint amikor nem.	3,38	932	0,691	3,18	17	0,883
Több kollégával baráti viszonyban vagyok.	3,36	930	0,704	3,29	17	0,920
Jól érzem magam az iskolai rendezvényeken, tanulókkal és kollégákkal közösen.	3,43	932	0,622	3,59	17	0,618
Általában otthonosan érzem magam a munkahelyemen.	3,46	932	0,647	3,47	17	0,800
Fontos nekem, hogy mit gondolnak rólam a diákjaim.	3,42	930	0,613	3,47	17	0,717
Az általam tanított tananyag nagyobb részét magam is érdekesnek találom.	3,52	932	0,549	3,47	17	0,624
Örömmel járok dolgozni az iskolánkba.	3,31	929	0,682	3,06	17	0,899
Több olyan osztályom van, ahol a tanulókkal jó a kapcsolatom, mint ahol nem.	3,66	928	0,521	3,65	17	0,493
Néha arra gondolok, bárcsak ne kellene többet bejőnnöm dolgozni.	1,59	931	0,791	1,59	17	0,870
Nem látom a munkám értelmét, eredményét.	1,65	927	0,824	1,76	17	0,831
Vannak olyan kollégáim a tantestületben, akikkel szívesen találkozom munkaidőn kívül is.	3,30	929	0,784	3,18	17	1,015
Az általam tanított tantárgyakban több olyan tartalmi elem van, amit szeretek, mint amit nem.	3,48	929	0,651	3,47	17	0,624
Néha azt érzem, bármit szívesebben csinálnék tanítás helyett.	1,64	930	0,838	1,71	17	0,920
Szívesebben jövök dolgozni, ha olyan osztállyal lesz órám, akikkel könnyebben megtalálom a közös hangot.	3,08	922	0,925	2,94	17	1,088
Kevés kihívást talállok a tanításban.	1,63	926	0,820	1,82	17	0,728
Rossz lenne, ha nem taníthatnék gyerekeket.	3,31	924	0,893	3,59	17	0,795
Szeretem az iskolánk udvarát, szerintem megfelelő hely a feltöltődésre tanulóink számára.	2,73	929	0,952	3,41	17	0,618
Munkámat nem találom érdekesnek, izgalmasnak.	1,42	926	0,738	1,29	17	0,588
Tetszenek a folyosón látható dekorációk, jó hangulatot lesz tőlük.	3,10	928	0,799	3,59	17	0,618
Jól érzem magam a tantestületben.	3,39	929	0,665	3,35	17	0,996

A jó iskolai légkör másik fokmérője lehet az, hogy mennyire érzi magát az adott személy a közösség részének. A pedagógusok túlnyomó többsége úgy érzi, hogy részese a tantestületnek. A

nyugat-magyarországi eredményekhez viszonyítva a vizsgált iskola tanárai valamivel kedvezőbbnek értékelik helyzetüket ebből a szempontból.

Ez a kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 6. ábra.

30. táblázat: Mennyire érzi magát a tantestület részének? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=929)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
kívülálló	0,9	5,9
tantestület permén	1,5	-
minimálisan része a tantestületnek	6,8	5,9
része a tantestületnek	33,2	23,5
teljes értékű tag	57,7	64,7
Összesen	100,0	100,0

A bizalom szintén egy nagyon fontos tényező a mindennapokban, nem csupán a privát szférában, hanem a munkahelyi életben is. Feltettük a kérdést a tanároknak, hogy mennyire bíznak munkatársaikban, magukban és nem utolsó sorban a jövőjükben.

A válaszokból kiderül, hogy a bizalommal – legyen szó bármelyik területről – nincsen gond a válaszadó pedagógusok többsége szerint. A munkatársakba vetett bizalom tekintetében a vizsgált iskola pedagógusainak válaszai valamivel kedvezőtlenebbek, mint a nyugat-magyarországi adatok, azonban a jövőjükkel kapcsolatban bizakodóbbnak tűnnek, mint a régió tanárai.

Ez a kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 7. ábra.

31. táblázat: Általában mennyire bízik ...? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=928)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
	Inkább vagy teljes mértékben megbízik (%)	Inkább vagy teljes mértékben megbízik (%)
a munkatársaiban	92,3	88,2
önmagában	98,6	100,0
a jövőjében	83,4	94,1

A jövőbe vetett bizalom mellett rákérdeztünk arra is, hogy mennyire elégedettek a pedagógusok a jelenlegi életükkel. Egy 0-tól 10-ig terjedő skálán jelölhették válaszaikat, ahol a 0 lehető legrosszabb, míg a 10 a lehető legjobb életet jelöli. A vizsgált iskola tanárai átlagban a 7,6-os értéket adták a kérdésre, ami alapján azt mondhatjuk, hogy a többség inkább elégedett a jelenlegi életével; ezen a területen is kedvezőbb kép rajzolódik róluk, mint a nyugat-magyarországi pedagógusokról általában.

Ez a kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 8. ábra.

32. táblázat: Itt van Ön előtt egy létra. A létra teteje (10. fokozat) a lehető legjobb életet jelöli, a létra alja (0. fokozat) a lehető legrosszabb életet jelöli. Gondoljon magára, és jelölje be, hol áll most a létrán!

	Átlag	N	Szórás
Nyugat-Magyarország	6,98	927	1,681
Weöres Sándor Általános Iskola	7,59	17	1,839

Inklúziós szemlélet

Az Inklúzió blokk egy 29 itemből álló kérdéssort tartalmazott, amelyek mindegyike azt vizsgálta, mennyire inkluzív, befogadó szellemű az adott intézmény a pedagógusok véleménye szerint.

Az alábbi lista kapcsán kértük a tanárok véleményét, hogy mennyire értenek egyet ezekkel a kijelentésekkel:

- Iskolánkban mindenkit szívesen fogadunk.
- Tanulóink segítik egymást.
- Iskolánk munkatársai együttműködnek egymással.
- Iskolánk munkatársai és tanulói becsülik egymást.
- A pedagógusok és a szülők/gondviselők partnerként viszonyulnak egymáshoz.
- A tantestület és a különböző testületek (szülői munkaközösség, diákönkormányzat stb.) jól együttműködnek.
- A helyi közösségeket és szervezeteket bevonjuk iskolánk életébe.
- Minden tanulóval szemben magasak az elvárásaink.
- Iskolánk munkatársai, tanulói, szülők/gondviselők egyaránt elfogadják az inklúzió szemléletét
- Minden tanulót egyaránt értékesnek tartunk.
- Iskolánk munkatársai és tanulói becsülik egymást emberileg és "szerepüknek" megfelelően is.
- A tantestület arra törekszik, hogy elhárítsa a tanulás és a részvétel akadályait az iskolai élet minden területén.
- Iskolánk törekszik arra, hogy csökkentse a diszkrimináció minden formáját.

- A “mindenki iskolájának” fejlesztése
- Iskolánkban igazságosak a pedagógusokat érintő döntések.
- Segítjük minden új munkatársunk beilleszkedését az iskolába.
- Iskolánk törekszik arra, hogy környezete minden tanulóját felvegye.
- Iskolánk épületét mindenki számára akadálymentessé tesszük.
- Segítjük minden új tanulónk beilleszkedését az iskolába.
- Iskolánk minden tanulóra figyelve szervezi meg a tanulócsoportokat.
- A támogatások minden formáját összehangoljuk.
- Továbbképezzük magunkat a tanulók közötti különbségek kezelése érdekében.
- A sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos programok inklúziós programok.
- A sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulókra vonatkozó törvényi előírásokat arra használjuk fel, hogy mérsékeljük az összes diák tanulásának és részvételének akadályait.
- A nyelvi és kulturális különbségek kezelésére irányuló támogatásokat összehangoljuk a tanulást segítő támogatásokkal.
- A pszichés- és viselkedészavar kezelésére irányuló programok a tanterv-fejlesztési és a tanulást segítő programok részét képezik.
- Csökkentjük a fegyelmi okból történő kizárás veszélyét.
- Csökkentjük az igazolatlan hiányzások és a lemorzsolódás okait.
- Az erőszak minden formáját csökkentjük.

Szinte az összes állítás kapcsán elmondható, hogy jellemzően mindegyikkel egyetértettek az iskola és a régió pedagógusai is. Legnagyobb mértékben azzal, hogy az iskolát akadálymentessé teszik, és hogy minden tanulót szívesen fogadnak benne. A legalacsonyabb pontszámot a következő két állítás kapta:

- A “mindenki iskolájának” fejlesztése.
- Minden tanulóval szemben magasak az elvárásaink.

Ez a kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 5. ábra.

33. táblázat: Kérjük, jelölje azt a választ, amely a legjobban megközelíti az Ön véleményét! (1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Iskolánkban mindenkit szívesen fogadunk.	3,52	847	0,614	3,87	15	0,352
Tanulóink segítik egymást.	3,22	876	0,551	3,00	17	0,500
Iskolánk munkatársai együttműködnek egymással.	3,55	867	0,551	3,47	15	0,743
Iskolánk munkatársai és tanulói becsülik egymást.	3,25	863	0,571	3,18	17	0,809
A pedagógusok és a szülők/gondviselők partnerként viszonyulnak egymáshoz.	3,20	868	0,593	3,00	16	0,632
A tantestület és a különböző testületek (szülői munkaközösség, diákönkormányzat stb.) jól együttműködnek.	3,52	847	0,543	3,29	14	0,611
A helyi közösségeket és szervezeteket bevonjuk iskolánk életébe.	3,39	826	0,611	3,40	15	0,632
Minden tanulóval szemben magasak az elvárásaink.	2,99	847	0,734	2,75	16	0,577
Iskolánk munkatársai, tanulói, szülők/gondviselők egyaránt elfogadják az inklúzió szemléletét.	3,16	788	0,591	3,07	14	0,616
Minden tanulót egyaránt értékesnek tartunk.	3,62	829	0,545	3,60	15	0,737
Iskolánk munkatársai és tanulói becsülik egymást emberileg és "szerepüknek" megfelelően is.	3,35	844	0,600	3,33	15	0,724
A tantestület arra törekszik, hogy elhárítsa a tanulás és a részvétel akadályait az iskolai élet minden területén.	3,59	833	0,525	3,60	15	0,632
Iskolánk törekszik arra, hogy csökkentse a diszkrimináció minden formáját.	3,66	822	0,509	3,73	15	0,594
A "mindenki iskolájának" fejlesztése	3,28	732	0,680	3,00	12	0,603
Iskolánkban igazságosak a pedagógusokat érintő döntések.	3,24	832	0,666	3,07	15	0,961
Segítjük minden új munkatársunk beilleszkedését az iskolába.	3,68	819	0,522	3,60	15	0,828
Iskolánk törekszik arra, hogy körzete minden tanulóját felvegye.	3,68	782	0,546	3,80	15	0,414
Iskolánk épületét mindenki számára akadálymentessé tesszük.	3,15	795	0,916	3,87	15	0,352
Segítjük minden új tanulóink beilleszkedését az iskolába.	3,73	805	0,461	3,80	15	0,414
Iskolánk minden tanulóra figyelve szervezi meg a tanulócsoportokat.	3,36	809	0,681	3,53	15	0,516
A támogatások minden formáját összehangoljuk.	3,36	795	0,598	3,23	13	0,599

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Továbbképezzük magunkat a tanulók közötti különbségek kezelése érdekében.	3,46	823	0,601	3,40	15	0,507
A sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos programok inklúziós programok.	3,41	782	0,583	3,50	14	0,519
A sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulókra vonatkozó törvényi előírásokat arra használjuk fel, hogy mérsékeljük az összes diák tanulásának és részvételének akadályait.	3,39	771	0,664	3,33	15	0,617
A nyelvi és kulturális különbségek kezelésére irányuló támogatásokat összehangoljuk a tanulást segítő támogatásokkal.	3,38	766	0,595	3,20	15	0,414
A pszichés- és viselkedészavar kezelésére irányuló programok a tanterv-fejlesztési és a tanulást segítő programok részét képezik.	3,28	756	0,676	3,07	14	0,475
Csökkentjük a fegyelmi okból történő kizárás veszélyét.	3,44	797	0,600	3,60	15	0,632
Csökkentjük az igazolatlan hiányzások és a lemorzsolódás okait.	3,54	817	0,565	3,63	16	0,500
Az erőszak minden formáját csökkentjük.	3,64	790	0,541	3,67	15	0,816

Tanítási gyakorlat

A következő blokk a tanítási/tanulási gyakorlattal kapcsolatos kérdéseket foglalja össze, amelynek keretében kitérünk arra, hogy milyen tanulási formák jellemzőek a pedagógusok önfelkészítési gyakorlatára, valamint arra is, hogy milyen tanulásszervezési eszközöket használnak tanóráikon.

Különböző tanulási formákat soroltunk fel, és arra kértük a pedagógusokat, hogy jelöljék meg azokat, amelyek az elmúlt 12 hónapban jellemezték a tanulásukat. Az iskola minden válaszadója említette a kollégákkal folytatott informális beszélgetéseket mint önképzési formát. Ezen kívül szintén nagy arányban jelölték még a nevelőtestület egészének szervezett továbbképzéseket, illetve a szakirodalom tanulmányozását. A régió iskoláinak pedagógusai között is ez a három tevékenység a leggyakrabban alkalmazott tanulási forma, azonban körükben ezek mellett még a szakmai csoportok tevékenységében való részvétel is nagy arányban került említésre.

34. táblázat: Az elmúlt 12 hónapban milyen forma jellemezte a tanulását?

	Nyugat-Magyarország (N=919)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=17)
	Jelölte (%)	Jelölte (%)
Kollégákkal folytatott nem formális szakmai megbeszélések, beszélgetések	86,6	100,0
Szakirodalom tanulmányozása	70,2	64,7
Intézményen belüli szakmai csoportok tevékenységében való részvétel	60,8	17,6
Óralátogatás a saját intézményében más kollégánál tapasztalatszerzés céljából	37,6	23,5
A nevelőtestület egészének szervezett továbbképzés, tréning	80,4	76,5
Bemutató óra tartása	32,1	11,8
Részvétel pedagógiai szakmai közösségek, műhelyek, hálózatok munkájában, amelyek célja a szakmai továbbfejlődés elősegítése	32,9	17,6
Óralátogatás más nevelési-oktatási intézményekben tapasztalatszerzés céljából	9,6	5,9
Óralátogatás a saját intézményében más kollégánál tapasztalatátadás, tanácsadás céljából	25,6	17,6
Pályakezdő pedagógus (gyakornok) mentorálása, segítése	19,3	-
Hazai nevelési/oktatási konferenciákon, szemináriumokon való részvétel	14,0	17,6
Részvétel valamilyen képzéshez vezető programban/képzésben (pl. pedagógus szakvizsga)	9,6	11,8
Egyénileg, vagy munkatársakkal közösen végzett kutatás	6,0	5,9
Olyan mentori/szaktanácsadói támogatásban való részvétel, amely az Ön munkájának segítségét célozza	3,4	5,9
Nemzetközi nevelési/oktatási konferenciákon, szemináriumokon való részvétele	1,5	5,9
Elemzés saját tevékenységéről	22,2	29,4

A következő kérdésben különböző tevékenységeket soroltunk fel, és arra kértük a pedagógusokat, hogy mondják meg, ezek milyen gyakorisággal fordulnak elő az általuk leggyakrabban tanított osztályban. Az alábbi tevékenységek kapcsán vártunk válaszokat:

- Tanulóim számára lehetőséget biztosítok, hogy pontosan meghatározzák saját tanulási céljaikat.
- Tanulóimat bátorítom, hogy tervezzék meg saját tanulási folyamatukat.
- Tanulóimat arra kérem, hogy reflektáljanak a teljes tanulási folyamatukra, illetve annak lehetséges fejlesztésére.

- A tantárgyam tanításának része a tárgy tanulásának tanítása/tanulásmódszertan.
- A tanulók kisebb csoportokban dolgoznak, és közösen kell megoldást találniuk egy problémára vagy feladatra.
- A tanulók értékelésének szempontjai közt meghatározó az, hogy milyen módon működött együtt társaival a tanulás során.
- A közös, együttműködésre épülő tanuláskor mindenkinek van önálló feladata a csoportban.
- A tanulók megvitatnak egy megadott témát és érvelnek egy megadott álláspont mellett, amely nem feltétlenül azonos a saját álláspontjukkal.
- Teret adok annak, hogy a tanulók iskolán kívüli tapasztalatai, személyes élményei megjelenjenek az óráimon.
- Figyelek a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotára s a tanulás támogatásában igyekszem ehhez alkalmazkodni.
- A tanulás témáinak kiválasztásban meghatározó szerepű, hogy diákok mi iránt érdeklődnek.
- Töreksem arra, hogy a tanulást kísérő érzelmeket is értelmezzük, megbeszéljük, feldolgozzuk az órán.
- Egy nagyobb tanulási folyamat tervezésénél tervezek eltérő tanulói tevékenységeket egy-egy kisebb tanulócsoportnak, egyénnek.
- Az adott diákok előzetes tudása alapján építem fel terveimet.
- Órák után jegyzeteket készítek, arra nézve, hogy mely diákomnak milyen sajátosságai befolyásolhatják a tanulását.
- Tájékozódok a diákok otthoni tanulásáról, tanulási szokásairól.
- Ügyelek rá, hogy a tanulók pontosan tudják, mely területeken van szükségük eredményességük javítására.
- A tanulókat iránymutatással/többféle segítő anyaggal látom el, hogy pontosan megértsék azt, mit tanulunk.
- A feladatok célját megvitatom a tanulókkal, hogy azok tartalmát pontosabban megértsék.
- Ügyelek rá, hogy a tanulók tisztában legyenek azzal, hogy mit tanulhatnak az elvégzett feladatokból.
- Tanulóim tisztában vannak a munkájukhoz tartozó pontos értékelési szempontokkal.
- A tanulás közben is értékelem a tanulók munkájának részeredményeit.
- Egy adott feladat elvégzését követően jelzem a tanulók számára, hogy hogyan fejleszthetik gyenge pontjaikat.
- Tanulóimmal megvitatom saját fejlődésüket.
- Egy adott feladat elvégzését követően kérem a tanulókat, hogy jelezzék vissza sikeres és sikertelen teljesítményük okait.
- Óráimon lehetőséget adok pármunkára.
- Adok olyan feladatokat, ahol online feladatvégezést kérek a diákoktól.
- Tartunk olyan beszélgetéseket az osztályaimban, ahol megismerhetem a gyerekek iskolán kívül szerzett tudását.

- Egyeztettem kollégáimmal terveimet annak érdekében, hogy kapcsolatot teremtssek a témák közt.
- Együttműködöm más kollégákkal, szakmabeliekkel a saját gyakorlatom fejlesztéséért.

A vizsgált iskola pedagógusainak válaszai alapján a következő tevékenységek szinte minden tanórán előfordulnak:

- Ügyelek rá, hogy a tanulók tisztában legyenek azzal, hogy mit tanulhatnak az elvégzett feladatokból.
- Teret adok annak, hogy a tanulók iskolán kívüli tapasztalatai, személyes élményei megjelenjenek az óráimon.
- A tanulás közben is értékelem a tanulók munkájának részeredményeit.
- Tanulóim tisztában vannak a munkájukhoz tartozó pontos értékelési szempontokkal.
- Figyelek a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotára s a tanulás támogatásában igyekszem ehhez alkalmazkodni.
- Az adott diákok előzetes tudása alapján építem fel terveimet.
- A tanulókat iránymutatással/többféle segítő anyaggal látom el, hogy pontosan megértsék azt, mit tanulunk.
- A feladatok célját megvitatom a tanulókkal, hogy azok tartalmát pontosabban megértsék.

Ritkábban fordul elő a pedagógusok gyakorlatában az, hogy jegyzeteket készítsenek arra nézve, hogy mely diáknak milyen sajátosságai befolyásolhatják a tanulását, ahogyan az sem jellemző, hogy olyan feladatokat adjanak, ahol online feladatvégzést kérnek a diákoktól.

Ha a nyugat-magyarországi régió pedagógusait együttesen vizsgáljuk, szintén nagyon hasonló listát kapunk, vagyis számottevő különbség nem rajzolódik ki a két csoport órászervezési gyakorlatában.

35. táblázat: Milyen gyakran fordulnak elő az alábbi tevékenységek a tanév során az ön által leggyakrabban tanított osztályban? (1 – szinte soha; 4 – szinte minden tanórán)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Tanulóim számára lehetőséget biztosítok, hogy pontosan meghatározzák saját tanulási céljaikat.	2,95	911	0,557	2,76	17	0,664
Tanulóimat bátorítom, hogy tervezzék meg saját tanulási folyamatukat.	3,08	912	0,602	3,06	17	0,429
Tanulóimat arra kérem, hogy reflektáljanak a teljes tanulási folyamatukra, illetve annak lehetséges fejlesztésére.	2,83	907	0,673	2,82	17	0,636
A tantárgyam tanításának része a tárgy tanulásának tanítása/tanulásmódszertan.	3,25	908	0,628	3,25	16	0,577
A tanulók kisebb csoportokban dolgoznak, és közösen kell megoldást találniuk egy problémára vagy feladatra.	2,78	905	0,668	2,59	17	0,618
A tanulók értékelésének szempontjai közt meghatározó az, hogy milyen módon működött együtt társaival a tanulás során.	2,78	908	0,684	2,88	17	0,781
A közös, együttműködésre épülő tanuláskor mindenkinek van önálló feladata a csoportban.	3,06	905	0,674	2,94	17	0,659
A tanulók megvitatnak egy megadott témát és érvelnek egy megadott álláspont mellett, amely nem feltétlenül azonos a saját álláspontjukkal.	2,58	897	0,754	2,47	17	0,800
Teret adok annak, hogy a tanulók iskolán kívüli tapasztalatai, személyes élményei megjelenjenek az óráimon.	3,24	910	0,610	3,53	17	0,624
Figyelek a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotára s a tanulás támogatásában igyekszem ehhez alkalmazkodni.	3,47	908	0,567	3,47	17	0,514
A tanulás témáinak kiválasztásban meghatározó szerepű, hogy diákok mi iránt érdeklődnek.	2,85	904	0,689	2,71	17	0,849
Töreksem arra, hogy a tanulást kísérő érzelmeket is értelmezzük, megbeszéljük, feldolgozzuk az órán.	3,12	909	0,681	3,35	17	0,786
Egy nagyobb tanulási folyamat tervezésénél tervezek eltérő tanulói tevékenységeket egy-egy kisebb tanulócsoportnak, egyénnek.	2,90	908	0,676	2,94	17	0,556
Az adott diákok előzetes tudása alapján építem fel terveimet.	3,38	908	0,602	3,47	17	0,624
Órák után jegyzeteket készítek, arra nézve, hogy mely diákomnak milyen sajátosságai befolyásolhatják a tanulását.	2,29	906	0,801	2,18	17	1,074
Tájékozódok a diákok otthoni tanulásáról, tanulási szokásairól.	2,98	902	0,602	2,94	17	0,659

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Ügyelek rá, hogy a tanulók pontosan tudják, mely területeken van szükségük eredményességük javítására.	3,23	907	0,592	3,29	17	0,470
A tanulókat iránymutatással/többféle segítő anyaggal látom el, hogy pontosan megértsék azt, mit tanulunk.	3,31	905	0,600	3,47	17	0,514
A feladatok célját megvitatom a tanulókkal, hogy azok tartalmát pontosabban megértsék.	3,25	900	0,640	3,47	17	0,800
Ügyelek rá, hogy a tanulók tisztában legyenek azzal, hogy mit tanulhatnak az elvégzett feladatokból.	3,35	903	0,581	3,59	17	0,507
Tanulóim tisztában vannak a munkájukhoz tartozó pontos értékelési szempontokkal.	3,51	908	0,576	3,53	17	0,514
A tanulás közben is értékelem a tanulók munkájának részeredményeit.	3,48	908	0,595	3,53	17	0,624
Egy adott feladat elvégzését követően jelzem a tanulók számára, hogy hogyan fejleszthetik gyenge pontjaikat.	3,22	905	0,594	3,35	17	0,606
Tanulóimmal megvitatom saját fejlődésüket.	3,09	906	0,620	3,35	17	0,606
Egy adott feladat elvégzését követően kérem a tanulókat, hogy jelezzék vissza sikeres és sikertelen teljesítményük okait.	2,99	903	0,704	3,00	17	0,612
Óráimon lehetőséget adok pármunkára.	3,17	909	0,624	3,06	17	0,659
Adok olyan feladatokat, ahol online feladatvégzést kérek a diákoktól.	2,45	909	0,895	2,35	17	0,786
Tartunk olyan beszélgetéseket az osztályaimban, ahol megismerhetem a gyerekek iskolán kívül szerzett tudását.	2,97	908	0,683	3,12	17	0,600
Egyeztetem kollégáimmal terveimet annak érdekében, hogy kapcsolatot teremtsék a témák közt.	2,73	901	0,725	2,75	16	0,856
Együttműködöm más kollégákkal, szakmabeliekkel a saját gyakorlatom fejlesztéséért.	3,09	903	0,609	2,88	17	0,697

Tanulói válaszok

Mintaleírás

A régióban 62 felső tagozattal rendelkező intézmény vett részt a továbbképzésekben. Ezen iskolákban a 7. osztályos tanulók összesített létszáma a KIR-STAT 2019/20-as adatai alapján 2 573 fő, ebből 1 928-an válaszoltak a kérdőívünk kérdéseire, ami 75%-os kitöltési arányt jelent. A vizsgált iskola 35 fő 7. évfolyamos tanulója közül 30-an töltötték ki a kérdőívünket, ami még a nyugat-magyarországi átlagnál is magasabb arány.

36. táblázat: Tanulói kitöltési arány

	Nyugat-Magyarország	Weöres Sándor Általános Iskola
Képzésben résztvevő, felső tagozattal rendelkező iskolák száma	62	-
7. évfolyamos tanulók létszáma KIRSTAT 2019/20 alapján	2573	35
Tényleges tanulói kitöltés	1928	30
Tényleges kitöltési arány	74,9%	85,7%

Háttérjellemzők

A kérdőívet kitöltő 7. osztályos tanulók között fele-fele arányban vannak lányok és fiúk. Többségük a környékbeli községekből jár be az iskolába.

37. táblázat: Nem szerinti megoszlás (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1928)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
fiú	48,8	50,0
lány	51,2	50,0
Összesen	100,0	100,0

38. táblázat: Lakóhely szerinti megoszlás (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1928)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
Budapest	-	-
megyeszékhely	25,3	-
más város	39,5	-
község, falu	35,2	100,0
Összesen	100,0	100,0

39. táblázat: Helyben laksz, bejáró vagy kollégista vagy? (%)

	Nyugat- Magyarország (N=1928)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
helyben lakom a családommal	73,9	16,7
bejáró vagyok (más településen élek, mint ahol az iskola van)	23,6	66,7
kollégista vagyok	0,2	-
egyéb helyen lakom (pl. albérletben, rokonoknál)	2,4	16,7
Összesen	100,0	100,0

Iskolai tanulmányok, elfoglaltságok

A következő blokk az iskolai tanulmányok (év végi átlag, esetleges bukás) mellett arra is rákérdezett, hogy mit gondolnak a diákok a tanulásról, szüleikkel beszélgetnek-e otthon az iskolai dolgokról, vagy hogy milyen gyakran fordul elő, hogy lógnak az iskolából.

A tanulók túlnyomó többsége nem bukott általános iskolai tanulmányai során, a vizsgált iskola diákjai a nyugat-magyarországi átlagnál kisebb arányban számoltak be bukásról.

40. táblázat: Általános iskolai tanulmányaid során buktál-e valaha?

	Nyugat-Magyarország (N=1920)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
	Jelölte (%)	Jelölte (%)
igen, félévkor	3,0	0,0
igen, év végén, de a pótvizsgán átmentem	2,5	0,0
igen, évet is ismételttem	2,4	3,3
nem jelölte	92,5	96,7

Tanulmányi eredményeiket – 6. osztályos év végi bizonyítvány – tekintve a vizsgált iskola tanulói hasonlóan teljesítenek a régiós átlaghoz. Megkérdeztük a tanulóktól azt is, hogy mennyire elégedettek az iskolai teljesítményükkel, illetve hogy mekkora erőfeszítéssel érték el ezt az eredményt. Mindkét csoportról elmondható, hogy a tanulók többsége elégedett az iskolában nyújtott teljesítményével. A vizsgált iskola tanulói sem ebben a tekintetben, sem a tanulásra fordított idő szempontjából nem különböznek a régió diákjaitól.

41. táblázat: Milyen átlagú volt a 6. osztályos év végi bizonyítványod?

	Nyugat-Magyarország	Weöres Sándor Általános Iskola
Átlag	4,07	4,16
N	1911	30
Szórás	0,729	0,670

42. táblázat: Mennyire vagy elégedett az iskolai teljesítményeddel? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1922)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
teljes mértékben elégedetlen vagyok	8,1	6,7
inkább elégedetlen vagyok	26,4	26,7
inkább elégedett vagyok	46,1	46,7
teljes mértékben elégedett vagyok	19,3	20,0
Összesen	100,0	100,0

43. táblázat: Mekkora erőfeszítéssel érted el ezt az teljesítményt? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1924)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
nagyon keveset tanultam	8,4	-
inkább keveset tanultam	34,4	40,0
inkább sokat tanultam	46,2	53,3
nagyon sokat tanultam	11,0	6,7
Összesen	100,0	100,0

A vizsgált iskola tanulóira valamivel kisebb arányban jellemző az igazolatlan hiányzás.

44. táblázat: Ha visszagondolsz az elmúlt tanévre, egy átlagos hónapban hány tanítási napon volt olyan, hogy egyszerűen nem mentél be az iskolába, azaz lógtál (igazolatlanul hiányoztál)? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1922)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
egyén sem	89,6	96,7
1-2 napon	7,0	3,3
3-5 napon	1,9	-
6 vagy több napon	1,5	-
Összesen	100,0	100,0

Szüleivel otthon az iskola tanulóinak 97%-a szokott beszélgetni az iskolai életről, ez az arány jelentősen kedvezőbb, mint a nyugat-magyarországi adat.

45. táblázat: Szoktatok-e otthon az iskolai dolgokról/életről beszélgetni? (%)

	Nyugat- Magyarország (N=1919)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
igen, rendszeresen	33,0	30,0
igen, gyakran	52,4	66,7
leginkább csak a bizonyítványaim, félévi jegyeim érdeklik őket	10,5	-
nem igazán érdeklődnek	4,1	3,3
Összesen	100,0	100,0

Iskolai célok

A következő kérdés az alábbi 9 dimenzió alapján igyekezett körüljárni, hogy a tanulók szerint melyek az iskola, az oktatás legfontosabb céljai, feladatai, illetve hogy ezek mennyiben jellemzőek iskolájukra:

- a magas szintű oktatás;
- a tanulókkal szemben támasztott magas elvárások;
- a tanárokkal szemben támasztott magas elvárások;
- a jó iskolai légkör;
- a tehetséges tanulókra fordított nagy figyelem;
- a hátrányos helyzetű tanulókra fordított nagy figyelem;
- a tanulókra fordított személyes figyelem;
- a tanulás megtanítása;
- a továbbtanulásra való felkészítés;
- a szakmaválasztásra való felkészítés.

A legfontosabb célok közé a tanulás megtanítását, valamint a továbbtanulásra és a szakmaválasztásra való felkészítést, illetve az jó iskolai légkört választották az iskola tanulói, amely teljes átfedést mutat a régió tanulóinak véleményével. Ha megvalósulás szempontjából vizsgáljuk ezeket a célokat, akkor az tapasztalható, hogy valóban ezekre a területekre helyeződik a legnagyobb hangsúly az iskolába, azonban szinte minden területre valamivel alacsonyabb pontszámot adtak a tanulók, mint amennyire a fontosságukat értékelték. Egyedüli kivételként a tanulókkal szemben támasztott magas elvárások említhetők, amely a diákok szerint jobban jellemző iskolájukra, mint amennyire fontosnak tartanák.

Ez a két kérdés a pedagógus kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 1. ábra és 2. ábra.

46. táblázat: Mennyire fontos? (1 – egyáltalán nem fontos; 5 – nagyon fontos) / Mennyire jellemző az iskolára? (1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben)

	Mennyire fontos?						Mennyire jellemző az iskolára?					
	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola			Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
a magas szintű oktatás	4,00	1919	0,955	4,23	30	0,728	3,90	1886	0,960	4,17	30	0,791
a tanulókkal szemben támasztott magas elvárások	3,51	1905	1,035	3,93	30	0,828	3,94	1871	0,897	4,27	30	0,740
a tanárokkal szemben támasztott magas elvárások	3,80	1902	1,017	4,13	30	0,776	3,82	1864	0,984	4,07	30	0,868
a jó iskolai légkör	4,57	1909	0,806	4,70	30	0,535	3,99	1874	1,057	4,47	30	0,776
a tehetséges tanulókra fordított nagy figyelem	3,79	1898	1,162	4,24	29	0,872	4,00	1874	1,021	4,21	29	0,819
a hátrányos helyzetű tanulókra fordított nagy figyelem	4,16	1904	1,060	4,47	30	0,730	3,91	1872	1,046	4,30	30	0,952
a tanulókra fordított személyes figyelem	3,91	1887	1,060	4,23	30	0,728	3,63	1859	1,027	4,00	30	0,695
a tanulás megtanítása	4,40	1887	0,928	4,71	28	0,535	3,87	1862	1,104	4,50	28	0,694
a továbbtanulásra való felkészítés	4,62	1903	0,743	4,76	29	0,636	4,19	1872	0,963	4,62	29	0,728
a szakmaválasztásra való felkészítés	4,42	1896	0,892	4,59	29	0,733	3,88	1877	1,120	4,55	29	0,632

A következő kérdés keretében megkértük a tanulókat, hogy a pedagógus életpályamodellhez köthető előre rögzített itemsor mentén határozzák meg, hogy melyek a jó tanár jellemzői, majd arról is nyilatkozniuk kellett, hogy véleményük szerint ezek mennyire jellemzik iskolájuk tanárait.

A jó pedagógust leíró itemsor a következő elemekből épült fel:

- Figyel a diákok egyéni sajátosságaira, igényeire.
- Segíti a közösség formálódását (pl. osztályközösség).
- Felkészült a szaktárgya tanítására.
- Meg tudja tervezni minden gyerek és osztály számára, hogy miképp kell tanuljon.
- Segít abban, hogy a tanulók eredményesek legyenek a tanulásban.
- Visszajelzéseivel, értékelésével segíti a tanulást.
- Együttműködik a szülőkkel, más tanárokkal annak érdekében, hogy a tanulókat támogathassa.
- Fontos neki, hogy tanárként megfogalmazza a véleményét saját szakmájáról.
- Digitális eszközökkel is segíti a tanulásunkat.

A tanulók együttes véleménye alapján a jó tanár legfontosabb ismérve, hogy mind a saját szaktárgya, mind a tanulás eredményességének támogatása, illetve a közösség formálódásának segítése területén is magasfokú hozzáértéssel rendelkezik, emellett pedig a diákok egyéni sajátosságait is képes figyelembe venni. A nyugat-magyarországi tanulók összesített válasza szerint is hasonló listát kapunk a legfontosabb kompetenciákról.

A következő kérdéssel – amelyben a tanulók saját iskolájuk pedagógusairól nyilatkoztak – összevetve az is elmondható, hogy az iskola diákjai alapvetően pozitívan értékelik tanáraikat, hiszen általában az általuk legfontosabbnak ítélt szempontok szerint értékelték őket a legjobbra. Kivételt képez ez alól a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevétele és a szülőkkel való együttműködés területe, amelyek esetében jelentős elmaradás mérhető a tanulók által adott fontossági pontszám és a megvalósulásra adott értékek között.

A nyugat-magyarországi átlagpontszámokhoz viszonyítva az iskola tanulói jóval pozitívabban ítélik meg iskolájuk pedagógusait. A legnagyobb különbség a hatékony tanulás segítése és a digitális eszközök használata mentén mérhető, ahol az általuk adott pontszám jóval magasabb a régiós átlagnál.

Ez a kérdés a tanulói kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 3. ábra.

47. táblázat: Mennyire fontosak az alábbiak ahhoz, hogy valaki jó tanár legyen? (1 – egyáltalán nem fontos; 5 – nagyon fontos) / Mennyire jellemzi iskolád tanárait? (1 – egyetlen ilyen tanár sincs; 5 – minden tanár ilyen)

	Milyen a jó tanár?						Mennyire jellemzi iskolád tanárait?					
	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola			Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Figyel a diákok egyéni sajátosságaira, igényeire.	4,29	1910	0,875	4,57	30	0,679	3,63	1871	0,991	4,24	29	0,830
Segíti a közösség formálódását (pl. osztályközösség).	4,49	1906	0,802	4,60	30	0,724	3,92	1878	1,028	4,53	30	0,629
Felkészült a szaktárgya tanítására.	4,47	1893	0,808	4,48	29	0,688	4,12	1870	0,983	4,43	30	0,774
Meg tudja tervezni minden gyerek és osztály számára, hogy miképp kell tanuljon.	4,17	1908	0,940	4,13	30	0,973	3,68	1878	1,042	4,07	30	0,907
Segít abban, hogy a tanulók eredményesek legyenek a tanulásban.	4,57	1903	0,720	4,70	30	0,535	3,95	1874	0,998	4,67	30	0,547
Visszajelzéseivel, értékelésével segíti a tanulást.	4,31	1882	0,824	4,45	29	0,632	3,81	1855	1,014	4,31	29	0,891
Együttműködik a szülőkkel, más tanárokkal annak érdekében, hogy a tanulókat támogathassa.	4,27	1900	0,911	4,47	30	0,681	3,68	1872	1,135	4,07	30	0,907
Fontos neki, hogy tanárként megfogalmazza a véleményét saját szakmájáról.	3,85	1897	1,079	4,20	30	1,064	3,59	1869	1,120	4,10	30	1,185
Digitális eszközökkel is segíti a tanulásunkat.	4,31	1901	0,930	4,40	30	0,675	3,70	1878	1,170	4,40	30	0,621

A blokk következő két kérdése a tanulók az iskolával, tanulással kapcsolatos általános véleményét igyekezett feltérképezni. A tanulók – függetlenül attól, hogy hova járnak iskolába – alapvetően pozitívan viszonyulnak az iskolához, tanuláshoz. A tanulást, iskolába járást alapvetően hasznos tevékenységnek vélik. A tanulók többsége fontosnak tartja azt is, hogy jól teljesítsen az iskolában, és hogy ez az osztályzatain is megvalósuljon. A nyugat-magyarországi és az intézményi átlagok között minimális eltérést tapasztalható, a vizsgált iskola tanulói enyhén pozitívabban nyilatkoztak a tanulásról.

48. táblázat: Mennyire értesz egyet az alábbi állításokkal? (1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
A tanulással jobban érvényesülhetek az életben.	3,33	1907	0,727	3,67	30	0,479
Tanulmányi eredményeim elsősorban tőlem függenek.	3,47	1907	0,675	3,70	30	0,466
Az iskolában megtanult dolgok többsége felesleges tudás.	2,52	1907	0,960	2,00	30	1,114
Az iskola nem igazán segít abban, hogy felkészítsen a későbbi életre.	2,18	1890	1,003	1,86	29	1,060
Az iskolába járás felesleges időpazarlás.	1,69	1897	0,860	1,47	30	0,776
Az iskola olyan dolgokra tanít, amelyek hasznosak lesznek a későbbiekben.	3,10	1905	0,810	3,53	30	0,629

49. táblázat: Mennyire igazak rád az alábbiak? (1 – egyáltalán nem igaz; 4 – teljes mértékben igaz)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Az osztályzatok elsősorban a továbbtanulás miatt fontosak számomra.	3,40	1914	0,721	3,53	30	0,571
Fontos számomra, hogy jól teljesítsek az iskolában.	3,37	1909	0,677	3,47	30	0,507
Ha valami érdekeset találok a tananyagban, sokszor hozzáolvasok, pedig nem lenne kötelező.	2,43	1911	0,938	2,52	29	0,829
Növeli tanulási kedvemet, ha tanárain, osztálytársaim, szüleim elismerik az erőfeszítéseimet.	3,17	1906	0,865	3,13	30	0,776
Az iskolában kapott házi feladatokat rendszeresen elkészítem.	3,19	1912	0,771	3,10	30	0,759
Tanulási eredményeimmel kapcsolatban több visszajelzésre lenne szükségem.	2,53	1903	0,921	2,37	30	0,999

Iskolai légkör, kötődés

A következő kérdésben az iskola légkörére vonatkozó állításokat soroltunk fel, hogy képet alkothassunk az intézményi klímáról. Az alábbi szempontokkal kapcsolatban kértük a tanulók véleményét:

- Ebben az iskolában általában jó a kapcsolat a pedagógusok és a diákok között.
- Az iskola pedagógusai közös értékrenddel rendelkeznek a nevelésre-tanításra vonatkozóan.
- Az iskola légkörét egymás kölcsönös támogatása jellemzi.
- Ebben az iskolában a pedagógusok partnerként tekintenek a szülőkre.
- Az iskola legtöbb pedagógusa fontosnak tartja, hogy a diákok jól érezzék magukat az iskolában.
- Ebben az iskolában lehetőség van arra, hogy a diákok részt vegyenek az őket érintő döntésekben.
- A szülők a legtöbb esetben kikérik a pedagógusok gyermekükkel kapcsolatos szakmai és pedagógiai véleményét
- Az iskola legtöbb tanárát érdekli a diákok mondanivalója, véleménye.
- Ha az iskola egyik tanulójának külön segítségre van szüksége, az iskola biztosítja ezt számára.
- Ez az iskola biztonságos hely a diákok számára.
- Az iskola megfelelő lehetőségeket biztosít a gyerekek számára a tanórán kívüli tevékenységekben is.

A vizsgált iskola diákjainak legnagyobb része úgy véli, hogy:

- Az iskola megfelelő lehetőségeket biztosít a gyerekek számára a tanórán kívüli tevékenységekben is.
- Ez az iskola biztonságos hely a diákok számára.
- Az iskola legtöbb pedagógusa fontosnak tartja, hogy a diákok jól érezzék magukat az iskolában.
- Ha az iskola egyik tanulójának külön segítségre van szüksége, az iskola biztosítja ezt számára.

A régió tanulóival összevetve elmondható az intézmény diákjairól, hogy szinte minden szempont mentén jóval pozitívabban nyilatkoztak iskolájukról.

Ez a kérdés a pedagógus kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 4. ábra.

50. táblázat: Mennyire értesz egyet, vagy nem értesz egyet az iskolára vonatkozó alábbi állításokkal?
(1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Ebben az iskolában általában jó a kapcsolat a pedagógusok és a diákok között.	2,81	1898	0,781	3,30	30	0,794
Az iskola pedagógusai közös értékrenddel rendelkeznek a nevelésre-tanításra vonatkozóan.	2,74	1887	0,796	3,13	30	0,819
Az iskola légkörét egymás kölcsönös támogatása jellemzi.	2,78	1881	0,808	3,10	30	0,712
Ebben az iskolában a pedagógusok partnerként tekintenek a szülőkre.	2,64	1877	0,894	3,10	30	0,845
Az iskola legtöbb pedagógusa fontosnak tartja, hogy a diákok jól érezzék magukat az iskolában.	2,84	1885	0,892	3,47	30	0,776
Ebben az iskolában lehetőség van arra, hogy a diákok részt vegyenek az őket érintő döntésekben.	2,81	1886	0,857	3,24	29	0,830
A szülők a legtöbb esetben kikérik a pedagógusok gyermekükkel kapcsolatos szakmai és pedagógiai véleményét	2,65	1889	0,889	3,03	30	1,033
Az iskola legtöbb tanárát érdekli a diákok mondanivalója, véleménye.	2,74	1884	0,879	3,17	30	0,648
Ha az iskola egyik tanulójának külön segítségre van szüksége, az iskola biztosítja ezt számára.	2,86	1879	0,865	3,37	30	0,850
Ez az iskola biztonságos hely a diákok számára.	3,08	1886	0,846	3,53	30	0,681
Az iskola megfelelő lehetőségeket biztosít a gyerekek számára a tanórán kívüli tevékenységekben is.	2,98	1884	0,851	3,63	30	0,669

Az, hogy a tanulók miképpen érzik magukat az iskolában, sok szempontból meghatározó. Hatással lehet a tanulmányi eredményességükre, motivációikra, továbbtanulással kapcsolatos terveikre. A következő kérdésben 20 olyan állítást soroltunk fel, amelyek az iskolával kapcsolatos érzéseket járják körbe:

- Több olyan nap van, amikor szívesen jövök iskolába, mint amikor nem.
- Sok barátom van az iskolában.
- Szeretem az osztálykirándulásokat, azokon mindig jól érzem magam.
- Általában otthonosan érzem magam az osztálytermekben.
- Fontos nekem, hogy mit gondolnak rólam a tanárain.
- A legtöbb tantárgyat érdekesnek találom.
- Szeretek iskolába járni.
- Több olyan tanárom van, akit kedvelek, mint akit nem.
- Szoktam arra gondolni, hogy bárcsak soha többet ne kéne iskolába jönni.

- Úgy gondolom az iskolába járás időpocsékolás.
- Vannak olyan gyerekek az iskolában, akikkel szívesen találkoznék az iskola elvégzése után is.
- Több olyan tantárgy van, amit szeretek, mint amit nem.
- Inkább otthon maradok betegen, mint, hogy iskolába kelljen menni.
- Szívesebben jövök iskolába, ha olyan tanárral lesz órám, akit kedvelek.
- Kevés érdekes tantárgyat tanulunk.
- Rossz lenne, ha nem járhatnék iskolába.
- Szeretem az iskolám udvarát, van hely játékokra és pihenésre is.
- Szerintem az iskola unalmas.
- Tetszenek a folyosón látható dekorációk, jó hangulatot tesz tőlük.
- Jól érzem magam az osztálytársaim között.

A tanulói válaszok alapján arra következtethetünk, hogy a diákok alapvetően jól érzik magukat az iskolában, aminek oka elsősorban a személyes kapcsolatokban keresendő. A többség úgy jellemezte magát, hogy sok barátja van az iskolában, szívesen vesz részt osztálykirándulásokon, vannak olyan társai, akikkel a jövőben is szeretné tartani a kapcsolatot, és szívesebben megy akkor iskolába, ha aznap lesz olyan órája, amit az általa kedvelt tanár tart.

A nyugat-magyarországi tanulók válaszaival való összevetésben a korábbi kérdéseknél már látott tendencia érvényesül: az intézmény diákjai kedvezőbb képet festettek iskolájukról.

51. táblázat: Kérjük, dönts el, hogy a következő állítások mennyire jellemzőek rád. (1 – egyáltalán nem; 4 – teljes mértékben)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Több olyan nap van, amikor szívesen jövök iskolába, mint amikor nem.	2,33	1903	0,921	2,77	30	0,817
Sok barátom van az iskolában.	3,27	1896	0,794	3,50	30	0,572
Szeretem az osztálykirándulásokat, azokon mindig jól érzem magam.	3,41	1897	0,774	3,80	30	0,551
Általában otthonosan érzem magam az osztálytermekben.	2,48	1898	0,947	2,63	30	0,928
Fontos nekem, hogy mit gondolnak rólam a tanárain.	2,82	1903	0,977	3,03	30	0,928
A legtöbb tantárgyat érdekesnek találom.	2,53	1897	0,861	2,72	29	0,797
Szeretek iskolába járni.	2,18	1876	0,934	2,53	30	0,973
Több olyan tanárom van akit kedvelek, mint akit nem.	2,83	1888	0,938	3,13	30	0,776
Szoktam arra gondolni, hogy bárcsak soha többet ne kéne iskolába jönni.	2,60	1899	1,039	2,43	30	1,135
Úgy gondolom az iskolába járás időpocsékolás.	1,83	1891	0,880	1,70	30	0,877
Vannak olyan gyerekek az iskolában, akikkel szívesen találkoznék az iskola elvégzése után is.	3,51	1904	0,764	3,53	30	0,629
Több olyan tantárgy van, amit szeretek, mint amit nem.	2,64	1889	0,978	2,57	30	0,898
Inkább otthon maradok betegen, mint, hogy iskolába kelljen menni.	2,40	1895	1,043	2,10	30	0,923
Szívesebben jövök iskolába, ha olyan tanárral lesz órám, akit kedvelek.	3,15	1898	0,910	3,23	30	1,040
Kevés érdekes tantárgyat tanulunk.	2,55	1880	0,931	2,27	30	0,828
Rossz lenne, ha nem járhatnék iskolába.	2,43	1884	0,972	2,52	29	0,871
Szeretem az iskolám udvarát, van hely játékokra és pihenésre is.	2,74	1877	0,990	3,38	29	0,677
Szerintem az iskola unalmas.	2,38	1892	0,954	1,80	30	0,925
Tetszenek a folyosón látható dekorációk, jó hangulatot hoznak.	2,44	1900	0,975	3,17	30	0,747
Jól érzem magam az osztálytársaim között.	3,24	1898	0,851	3,69	29	0,541

A jó iskolai légkör másik fokmérője lehet az, hogy mennyire érzi magát az adott személy a közösség részének. A kérdésre adott válaszok alapján a diákok többsége úgy érzi, hogy részese az osztályközösségnek. A nyugat-magyarországi adatokkal összehasonlítva látható, hogy a vizsgált iskola tanulóinak nagyobb hányada érzi magát teljesen integráltnak az osztályközösségbe.

Ez a kérdés a pedagógus kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 6. ábra.

52. táblázat: Mennyire érzed magad az osztályközösség részének? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1907)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
kívülálló	3,2	-
osztályközösség permén	5,7	3,3
minimálisan része az osztályközösségnek	13,3	3,3
része az osztályközösségnek	37,3	33,3
teljes értékű tag	40,5	60,0
Összesen	100,0	100,0

A következő kérdés azt vizsgálta, hogy a tanulók milyen mértékben bíznak életük egyes szereplőiben. A diákok leginkább szüleik, testvéreik, rokonaik és barátaik felé fordulnak bizalommal. Azonban míg a nyugat-magyarországi diákok tanáraikkal és osztálytársaikkal kapcsolatban kisebb arányban nyilatkoztak pozitívan, addig a vizsgált iskola tanulói bennük is a családtagokhoz (közel) hasonló arányban bíznak.

Ez a kérdés a pedagógus kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 7. ábra.

53. táblázat: Általában mennyire bízol ...? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1849)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
	Inkább vagy teljes mértékben megbízik (%)	Inkább vagy teljes mértékben megbízik (%)
a szüleidben?	97,3	100,0
a testvéredben / testvéreidben?	90,9	96,0
a rokonaidban?	94,0	96,7
a barátaidban?	95,0	96,7
az osztálytársaidban / iskolátársaidban?	74,5	93,3
a tanáraidban?	73,7	96,7
önmagadban?	85,9	90,0
a jövődben?	89,4	89,7

Az életük egyes szereplőibe és a jövőbe vetett bizalom mellett rákérdeztünk arra is, hogy mennyire elégedettek a tanulók a jelenlegi életükkel. Egy 0-tól 10-ig terjedő skálán jelölhették válaszaikat, ahol

a 0 lehető legrosszabb, míg a 10 a lehető legjobb életet jelöli. Az iskola diákjai átlagban a 8,1-es értéket adtak erre a kérdésre, ami alapján azt mondhatjuk, hogy a többség inkább elégedett a jelenlegi életével. Nyugat-magyarországi összehasonlításban a vizsgált iskola diákjai még inkább elégedettnek mondhatók.

Ez a kérdés a pedagógus kérdőívben is szerepelt, a pedagógus-tanuló összehasonlításhoz ld. Közös kérdések c. fejezet 8. ábra.

54. táblázat: Itt van előtted egy létra. A létra teteje (10. fokozat) a lehető legjobb életet jelöli, a létra alja (0. fokozat) a lehető legrosszabb életet jelöli. Gondolj magadra, és jelöld be, hol állsz most a létrán!

	Átlag	N	Szórás
Nyugat-Magyarország	7,68	1890	1,984
Weöres Sándor Általános Iskola	8,10	30	1,863

Inklúziós személet

Az inklúziós blokkban olyan kérdésekre kerestük a választ, hogy a tanulók szerint mennyire inkluzív, befogadó szellemű az iskolájuk, hogy milyennek látják az adott intézményre jellemző együttműködési kultúrát. Az alábbi 15 itemes felsorolás kapcsán a korábbiakhoz hasonlóan, arra kértük a diákokat, hogy osztályozzák az állításokat aszerint, hogy mennyire értenek egyet velük:

- Iskolánkban mindenkit szívesen fogadnak.
- Iskolánkban a tanulók segítik egymást.
- Iskolánkban a tanulók, a tanárok és más munkatársak jól együttműködnek egymással.
- Iskolánk munkatársai és tanulói becsülik egymást.
- Szüleinket bevonják az iskola életébe.
- A tantestület és a diákönkormányzat hatékonyan együttműködnek.
- A tanárok nem kivételeznek a gyerekek egy csoportjával sem.
- A tanárok megpróbálnak minden tanulót segíteni abban, hogy a legjobbat hozza ki magából.
- A tanárok úgy gondolják, hogy minden tanuló egyformán fontos.
- Az iskola közelében lévő bármelyik, akár fogyatékos tanulót felveszik az iskolánkba.
- Aki ebbe az iskolába jár, annak segítenek, hogy otthon érezze magát.
- A tanárok minden osztályban szívesen tanítanak.
- A tanárok úgy akarják megoldani a magatartási, tanulási problémákat, hogy ne kelljen a gyerekeket elküldeni az iskolából.
- A tanárok sokat dolgoznak azért, hogy mindenki szívesen jöjjön az iskolába.
- Az iskolában megtesznek mindent, hogy megakadályozzák az erőszakot.

Az iskola tanulói az alábbi állításokkal értettek egyet a legnagyobb mértékben:

- A tantestület és a diákönkormányzat hatékonyan együttműködnek.
- Iskolánkban mindenkit szívesen fogadnak.
- A tanárok megpróbálnak minden tanulót segíteni abban, hogy a legjobbat hozza ki magából.
- Az iskola közelében lévő bármelyik, akár fogyatékos tanulót felveszik az iskolánkba.
- Iskolánk munkatársai és tanulói becsülik egymást.
- Iskolánkban a tanulók, a tanárok és más munkatársak jól együttműködnek egymással.

Itt is elmondható, hogy az intézmény diákjai sokkal kedvezőbben értékelik iskolájukat, mint a régió tanulói. Mindössze a következő állítás pontszáma marad el a nyugat-magyarországi átlagtól:

- A tanárok úgy akarják megoldani a magatartási, tanulási problémákat, hogy ne kelljen a gyerekeket elküldeni az iskolából.

55. táblázat: Mennyire értesz egyet az iskolára vonatkozó alábbi állításokkal? (1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Iskolánkban mindenkit szívesen fogadnak.	3,17	1476	0,840	3,71	21	0,717
Iskolánkban a tanulók segítik egymást.	3,05	1550	0,794	3,16	25	0,800
Iskolánkban a tanulók, a tanárok és más munkatársak jól együttműködnek egymással.	3,19	1476	0,759	3,56	27	0,641
Iskolánk munkatársai és tanulói becsülik egymást.	3,07	1495	0,823	3,63	24	0,495
Szüleinket bevonják az iskola életébe.	2,99	1500	0,846	3,45	22	0,596
A tantestület és a diákönkormányzat hatékonyan együttműködnek.	3,16	1433	0,801	3,80	25	0,408
A tanárok nem kivételeznek a gyerekek egy csoportjával sem.	2,81	1485	1,015	3,04	24	0,690
A tanárok megpróbálnak minden tanulót segíteni abban, hogy a legjobbat hozza ki magából.	3,13	1532	0,850	3,69	26	0,549
A tanárok úgy gondolják, hogy minden tanuló egyformán fontos.	3,06	1508	0,928	3,42	24	0,830
Az iskola közelében lévő bármelyik, akár fogyatékos tanulót felveszik az iskolánkba.	2,95	1332	0,932	3,64	22	0,581
Aki ebbe az iskolába jár, annak segítenek, hogy otthon érezze magát.	3,01	1471	0,875	3,48	27	0,849
A tanárok minden osztályban szívesen tanítanak.	2,83	1430	0,949	2,82	22	1,097
A tanárok úgy akarják megoldani a magatartási, tanulási problémákat, hogy ne kelljen a gyerekeket elküldeni az iskolából.	3,17	1467	0,845	2,61	23	1,305
A tanárok sokat dolgoznak azért, hogy mindenki szívesen jöjjön az iskolába.	3,09	1485	0,890	3,52	25	0,823
Az iskolában megtesznek mindent, hogy megakadályozzák az erőszakot.	3,24	1445	0,864	3,54	24	0,779

Tanórai gyakorlat

A következő kérdésben a pedagógusok által alkalmazott tanítási gyakorlatra kérdeztünk rá. Különböző tevékenységeket soroltunk fel, és arra kértük a tanulókat, hogy mondják meg, ezek milyen gyakorisággal fordulnak elő óráikon. Az alábbi tevékenységek kapcsán vártunk válaszokat:

- Tanáraim lehetőséget biztosítanak, hogy magam dönthessek a saját tanulási céljaimról, vagyis arról mit szeretnék elérni.
- Tanáraim bátorítanak arra, hogy tervezzem meg saját tanulásomat.

- Tanáraim bátorítanak, hogy elemezzem, beszéljek arról, hogyan tanultam és arról, hogy hogyan javíthatnék azon a jövőben.
- Az egyes tárgyak keretében tanáraink külön időt szánnak arra, hogyan megmutassák hogyan tanuljunk.
- A tanórákon gyakran dolgozunk kisebb csoportokban, és közösen kell megoldást találnunk egy problémára vagy feladatra.
- A közös, csoportos tanuláskor mindenkinek önálló feladata is van a csoportban.
- Amikor tanáraink értékelnek (elmondják mi volt jó és kevésbé jó), fontos szempont, hogy milyen módon működtünk együtt a csoporttársakkal.
- Gyakran kell közösen (csoportban, vagy párban) megvitatnunk egy megadott témát és érvelni egy-egy álláspont mellett.
- Tanáraim lehetőséget adnak arra, hogy az iskolán kívüli tapasztalatainkat, személyes élményeinket is elmondjuk, vagy abból kiindulva tanuljunk az órákon.
- Tanáraim figyelnek az aktuális fizikai, érzelmi/lelki állapotunkra és igyekeznek ehhez alkalmazkodni a tanítás, tanulás során.
- Lehetőségünk van arra, hogy megválasszuk, mi iránt érdeklődünk, mit tanuljunk.
- Tanáraim lehetőséget biztosítanak, hogy a tanulás során átélt érzelmeinkről is beszéljünk, és azokat feldolgozzuk az órán.
- Tanáraim figyelnek arra, hogy képességeimnek, haladási tempómnak megfelelő feladatokat adjon.
- Tanáraim kíváncsiak rá, hogy már mit tudunk, korábban mit tapasztaltunk az órai témákkal kapcsolatban.
- Tanáraim érdeklődnek otthoni tanulásommal, tanulási szokásaimmal kapcsolatban.
- Tanáraim beszélnek velem arról, hogy mely területeket kell fejlesztenem a jobb tanulási eredmények elérése érdekében.
- Tanáraim iránymutatást/többféle segítő anyagot biztosítanak számunkra a tanulás során, hogy pontosabban megértsük azt, amit tanulunk.
- Tanáraim átbeszélnek velem a megoldott feladatokat, hogy jobban megértsem azok célját és tartalmát.
- Tanáraim megbeszélnek velünk, hogyan tanulhatjuk a legtöbbet az adott feladatokból.
- Ismerem a feladataim, dolgozataim értékelésének szempontjait.
- Minden elvégzett feladat után jelzik tanáraim, hogy hogyan fejleszthetném gyenge pontjaimat.
- Tanáraim megvitatják velem, hogyan fejlődhetek tovább.
- Egy-egy feladat elvégzése után tanáraim megkérdezik, hogy mi állhat a sikeres vagy sikertelen teljesítményem hátterében.
- A tanulási közben is kapok visszajelzést vagy szóveges értékelést (szóban vagy írásban) a munkámra.
- Az órákon lehetőségünk van, hogy párban dolgozzunk.

- Tartunk olyan beszélgetéseket az osztályban, mely kapcsán a tanár arra kíváncsi, mit tanultunk az iskolán kívül.
- Kapunk olyan feladatokat, melyeket tanórán nem osztályteremben kell megoldanunk.
- Informatika órán kívül is kapunk olyan feladatokat, amiket online, vagy valamilyen digitális eszközzel kell megoldani.

Az iskola tanulóinak válasza szerint az alábbi tevékenységek fordulnak elő a leggyakrabban a tanórákon:

- Tanáraim bátorítanak arra, hogy tervezzem meg saját tanulásomat.
- Tanáraim kíváncsiak rá, hogy már mit tudunk, korábban mit tapasztaltunk az órai témákkal kapcsolatban.
- Ismerem a feladataim, dolgozataim értékelésének szempontjait.
- Amikor tanáraink értékelnek (elmondják mi volt jó és kevésbé jó), fontos szempont, hogy milyen módon működöttünk együtt a csoporttársakkal.
- Tanáraim lehetőséget biztosítanak, hogy magam dönthessek a saját tanulási céljaimról, vagyis arról mit szeretnék elérni.

Ezzel szemben – a tanulók válasza alapján – az őket oktató pedagógusok viszonylag ritkán alkalmazzák az alábbi tanulásszervezési módszereket:

- Tanáraim beszélnek velem arról, hogy mely területeket kell fejlesztenem a jobb tanulási eredmények elérése érdekében.
- Tartunk olyan beszélgetéseket az osztályban, mely kapcsán a tanár arra kíváncsi, mit tanultunk az iskolán kívül.
- Tanáraim lehetőséget biztosítanak, hogy a tanulás során átélt érzelmeinkről is beszéljünk, és azokat feldolgozzuk az órán.
- Az egyes tárgyak keretében tanáraink külön időt szánnak arra, hogyan megmutassák hogyan tanuljunk.

A tanulói válaszok alapján régiós összehasonlításban elmondható, hogy szinte minden tanulásszervezési eszközt gyakrabban használnak a vizsgált iskolában.

56. táblázat: Értékelj a következő állításokat az alapján, hogy a tanórák mekkora hányadában valósulnak meg! (1 – szinte soha; 4 – szinte minden tanórán)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Tanáraim lehetőséget biztosítanak, hogy magam dönthessek a saját tanulási céljaimról, vagyis arról mit szeretnék elérni.	2,80	1781	0,861	3,14	29	0,693
Tanáraim bátorítanak arra, hogy tervezzem meg saját tanulásomat.	2,77	1775	0,861	3,28	29	0,797
Tanáraim bátorítanak, hogy elemezzem, beszéljek arról, hogyan tanultam és arról, hogy hogyan javíthatnék azon a jövőben.	2,64	1772	0,889	2,90	29	0,673
Az egyes tárgyak keretében tanáraink külön időt szánnak arra, hogyan megmutassák hogyan tanuljunk.	2,44	1757	0,906	2,45	29	0,686
A tanórákon gyakran dolgozunk kisebb csoportokban, és közösen kell megoldást találnunk egy problémára vagy feladatra.	2,60	1761	0,771	2,66	29	0,670
A közös, csoportos tanuláskor mindenkinek önálló feladata is van a csoportban.	2,69	1753	0,830	3,07	29	0,842
Amikor tanáraink értékelnek (elmondják mi volt jó és kevésbé jó), fontos szempont, hogy milyen módon működünk együtt a csoporttársakkal.	2,83	1751	0,850	3,14	29	0,875
Gyakran kell közösen (csoportban, vagy párban) megvitatnunk egy megadott témát és érvelni egy-egy álláspont mellett.	2,57	1748	0,802	2,79	29	0,675
Tanáraim lehetőséget adnak arra, hogy az iskolán kívüli tapasztalatainkat, személyes élményeinket is elmondjuk, vagy abból kiindulva tanuljunk az órákon.	2,63	1756	0,839	2,79	29	0,726
Tanáraim figyelnek az aktuális fizikai, érzelmi/lelki állapotunkra és igyekeznek ehhez alkalmazkodni a tanítás, tanulás során.	2,58	1752	0,922	2,79	29	0,861
Lehetőségünk van arra, hogy megválasszuk, mi iránt érdeklődünk, mit tanuljunk.	2,58	1734	0,943	2,90	29	0,939
Tanáraim lehetőséget biztosítanak, hogy a tanulás során átélt érzelmeinkről is beszéljünk, és azokat feldolgozzuk az órán.	2,40	1731	0,913	2,55	29	0,632
Tanáraim figyelnek arra, hogy képességeimnek, haladási tempómnak megfelelő feladatokat adjon.	2,62	1736	0,880	2,97	29	0,944
Tanáraim kíváncsiak rá, hogy már mit tudunk, korábban mit tapasztaltunk az órai témákkal kapcsolatban.	2,82	1739	0,831	3,24	29	0,689
Tanáraim érdeklődnek otthoni tanulásommal, tanulási szokásaimmal kapcsolatban.	2,53	1726	0,879	2,72	29	0,751

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Tanáraim beszélnek velem arról, hogy mely területeket kell fejlesztenem a jobb tanulási eredmények elérése érdekében.	2,56	1726	0,862	2,62	29	0,728
Tanáraim iránymutatást/többféle segítő anyagot biztosítanak számunkra a tanulás során, hogy pontosabban megértsük azt, amit tanulunk.	2,69	1729	0,819	3,03	29	0,626
Tanáraim átbeszélnek velem a megoldott feladatokat, hogy jobban megértssem azok célját és tartalmát.	2,73	1728	0,850	3,00	29	0,707
Tanáraim megbeszélnek velünk, hogyan tanulhatjuk a legtöbbet az adott feladatokból.	2,72	1723	0,823	2,93	29	0,458
Ismerem a feladataim, dolgozataim értékelésének szempontjait.	2,88	1715	0,806	3,24	29	0,636
Minden elvégzett feladat után jelzik tanáraim, hogy hogyan fejleszthetném gyenge pontjaimat.	2,58	1712	0,868	2,82	28	0,772
Tanáraim megvitatják velem, hogyan fejlődhetek tovább.	2,57	1704	0,868	2,76	29	0,739
Egy-egy feladat elvégzése után tanáraim megkérdezik, hogy mi állhat a sikeres vagy sikertelen teljesítményem hátterében.	2,51	1721	0,885	2,69	29	0,806
A tanulási közben is kapok visszajelzést vagy szóveges értékelést (szóban vagy írásban) a munkámra.	2,57	1718	0,853	2,79	29	0,675
Az órákon lehetőségünk van, hogy párban dolgozzunk.	2,71	1714	0,785	2,97	29	0,778
Tartunk olyan beszélgetéseket az osztályban, mely kapcsán a tanár arra kíváncsi, mit tanultunk az iskolán kívül.	2,50	1717	0,900	2,59	29	0,867
Kapunk olyan feladatokat, melyeket tanórán nem osztályteremben kell megoldanunk.	2,55	1726	0,910	2,89	28	0,916
Informatika órán kívül is kapunk olyan feladatokat, amiket online, vagy valamilyen digitális eszközzel kell megoldani.	2,60	1732	0,883	2,76	29	0,872

Továbbtanulási tervek

Pályaválasztási szempontból fontos kérdés, hogy a fiatalok rendelkeznek-e már valamilyen tervvel, elképzeléssel a továbbtanulással kapcsolatban, és ez vajon mennyiben egyezik a szülői elvárásokkal.

Az általános iskola befejezése után a vizsgált iskola tanulóinak többsége gimnáziumban szeretne továbbtanulni, a második leggyakrabban említett iskolatípus pedig a szakgimnázium körükben. Ez némi

eltérést jelent a nyugat-magyarországi megoszláshoz képest, bár a régió diákjainak körében is a gimnázium a legnépszerűbb továbbtanulási cél, viszont ők a szakközépiskolát jóval gyakrabban említették.

57. táblázat: Az általános iskola befejezése után milyen képzésben szeretnél továbbtanulni? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1868)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
nem szeretnék továbbtanulni	0,9	-
szakközépiskola	36,9	26,7
szakgimnázium	18,7	33,3
gimnázium	43,5	40,0
Összesen	100,0	100,0

A vizsgált iskola tanulóinak 40%-a mondta azt, hogy érettségizni szeretne, a tanulók közel harmada pedig felsőfokú végzettség elérését tervezi. A szülők elvárásai általánosságban megegyeznek gyermekeikével. A nyugat-magyarországi adatokkal összehasonlítva elmondható, hogy a régió diákjai összességében magasabb iskolai végzettség elérésében gondolkodnak, mint a vizsgált iskola tanulói.

58. táblázat: Megszerezni kívánt legmagasabb végzettség (%)

	Tanulói elképzelés		Szülői elvárás	
	Nyugat-Magyarország (N=1859)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)	Nyugat-Magyarország (N=1867)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
8 általános	5,0	-	1,1	-
szakma	13,4	30,0	12,3	23,3
érettségi	34,2	40,0	37,0	43,3
diploma	37,3	30,0	40,6	33,3
doktori végzettség	10,1	-	9,1	-
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Megkérdeztük a tanulókat arról is, hogy mit gondolnak, milyen jövő vár rájuk – mit gondolnak, mennyire lesznek sikeresek és milyen anyagi körülmények között fognak élni. A tanulók többsége úgy véli, hogy mindkét területen jól fog teljesíteni. A vizsgált iskola tanulói mind a sikeresség, mind a jó anyagi körülmények tekintetében valamivel bizakodóbbak, mint a régió diákjai.

59. táblázat: Jövőkép (0 – nagyon valószínűtlen; 10 – nagyon valószínű)

	Nyugat-Magyarország			Weöres Sándor Általános Iskola		
	Átlag	N	Szórás	Átlag	N	Szórás
Sikeres leszek	7,27	1875	2,024	7,50	30	2,240
Jó anyagi körülmények között fogok élni	7,76	1871	1,875	8,10	30	2,057

Családi háttér

A tanulói kérdőív utolsó blokkja a diák családjával, otthoni életkörülményeivel kapcsolatos kérdéseket tartalmazott.

A szülők végzettségére vonatkozó kérdésre viszonylag sokan – az iskola diákjainak 17, illetve 13%-a – nem tudtak válaszolni. A diákok felének édesapja szakmai végzettséggel rendelkezik, az édesanyák körében valamivel több mint egyharmados ez az arány. Az édesapák 13%-a érettségizett, míg az édesanyák 30%-áról mondható el ez. Az édesapák körében nincs diplomás, az édesanyák 3%-ának van felsőfokú végzettsége, ami alapján elmondható, hogy vizsgált iskola diákjainak szülei a régiós átlagnál alacsonyabban képzettek.

60. táblázat: Mi édesapád/nevelőapád legmagasabb iskolai végzettsége? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1846)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
nincs édesapám/nevelőapám	1,7	-
kevesebb, mint 8 általános	0,9	-
8 általános	4,2	20,0
szakmunkásképző	16,6	50,0
szakközépiskola (technikum)	17,4	10,0
gimnázium	6,4	3,3
főiskola	13,1	-
egyetem	16,1	-
nem tudom	23,6	16,7
Összesen	100,0	100,0

61. táblázat: Mi édesanyád/nevelőanyád legmagasabb iskolai végzettsége? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1846)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
nincs édesanyám/nevelőanyám	0,3	-
kevesebb, mint 8 általános	0,8	-
8 általános	5,7	16,7
szakmunkásképző	11,7	36,7
szakközépiskola (technikum)	15,5	20,0
gimnázium	9,3	10,0
főiskola	19,8	-
egyetem	18,0	3,3
nem tudom	18,8	13,3
Összesen	100,0	100,0

A szülők munkaerőpiaci helyzetét tekintve elmondható, hogy tanulók többségének szülei rendszeres keresőtevékenységet folytatnak (állandó munkahelyük vagy vállalkozásuk van) – az édesapáknál 93%-ról, az édesanyák kapcsán 57%-os arányról beszélhetünk. Azonban a nyugat-magyarországi eredményekkel összevetve az intézményi adatokat elmondható, hogy az utóbbi csoport szülei némileg kedvezőtlenebb munkaerőpiaci helyzettel rendelkeznek – az édesanyák körében magasabb a munkanélküliek vagy alkalmi munkát végzők aránya.

62. táblázat: Édesapád/nevelőapád dolgozik-e jelenleg? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1835)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
nem élek együtt édesapával, nevelőapával	1,9	-
igen, állandó munkahelye van	78,0	86,7
igen vállalkozása van	13,1	6,7
igen, alkalmi munkát végez	2,1	3,3
igen, közmunkás	0,8	-
nem dolgozik	1,9	3,3
nem tudom	2,2	-
Összesen	100,0	100,0

63. táblázat: Édesanyád/nevelőanyád dolgozik-e jelenleg? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1832)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
nem élek együtt édesanyával, nevelőanyával	0,5	-
igen, állandó munkahelye van	77,6	56,7
igen vállalkozása van	7,5	-
igen, alkalmi munkát végez	3,6	6,7
igen, közmunkás	0,7	-
nem dolgozik	8,0	36,7
nem tudom	2,2	-
Összesen	100,0	100,0

Az iskola tanulói a nyugat-magyarországi átlagnál valamivel kedvezőtlenebbnek érzékelik helyzetüket: míg a régió tanulóinak 64%-a érzi úgy, hogy családjá az átlagosnál jobb körülmények között él, addig a vizsgált iskola diákjainak körében 50%-os ez az arány.

64. táblázat: Véleményed szerint másokhoz képest mennyire jó körülmények között él a családot? (%)

	Nyugat-Magyarország (N=1850)	Weöres Sándor Általános Iskola (N=30)
a legrosszabbak között van	0,2	-
sokkal rosszabb az átlagnál	0,5	-
valamivel rosszabb az átlagnál	2,7	-
átlagos	32,3	50,0
valamivel jobb az átlagnál	28,7	20,0
sokkal jobb az átlagnál	27,8	20,0
magasan a legjobbak között van	7,8	10,0
Összesen	100,0	100,0

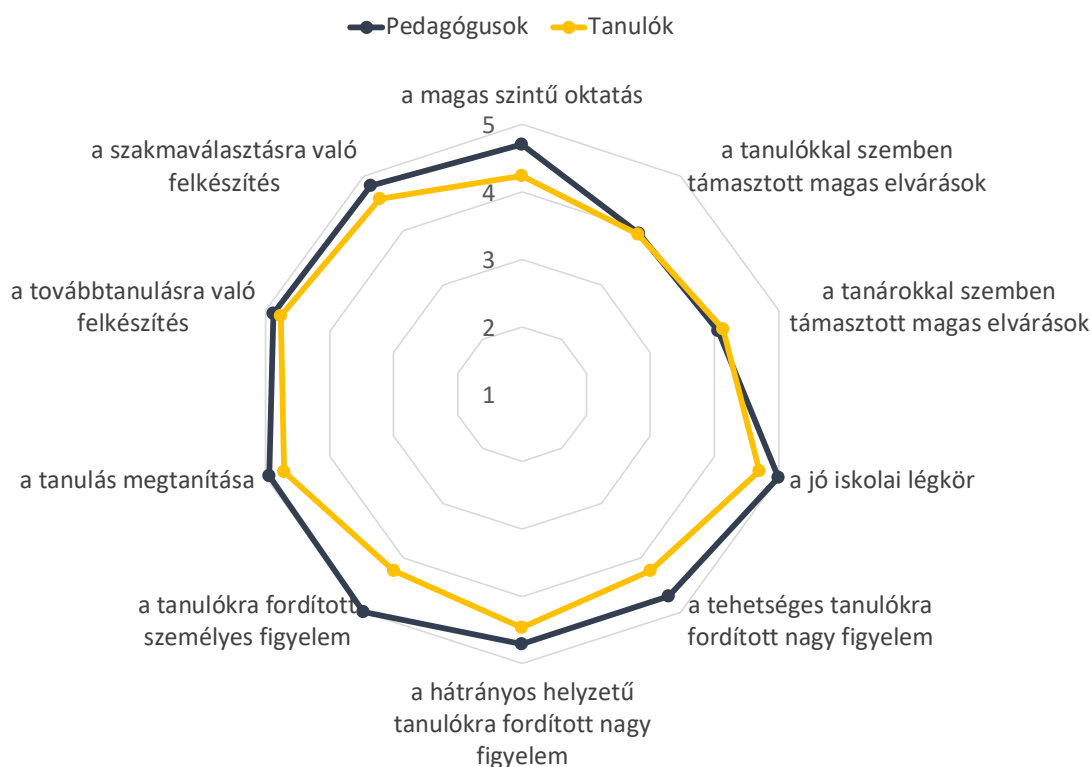
Közös kérdések

Iskolai célok

Ahogy az a korábbi fejezetekben [Pedagógus válaszok\Iskolai célok: 10. táblázat; Tanulói válaszok\Iskolai célok: 46. táblázat] bemutattuk, a következő kérdéskör arra irányul, hogy összevessük a pedagógusok és a tanulók iskolai oktatással kapcsolatos nézeteit, arról alkotott véleményüket, hogy mi az iskola, az oktatás célja, feladata, és hogy ezek mennyiben valósulnak meg iskolájukban.

A tanárok és a diákok alapvetően nagyon hasonlóan értékelték a vizsgált dimenziót fontosságát. Mindössze három olyan kategória van, amelyet a pedagógusok jelentősen fontosabbnak tartanak, mint a tanulók, ezek pedig a következők: a magas színvonalú oktatás, valamint általában a tanulókra, illetve a tehetséges tanulókra fordított nagy figyelem.

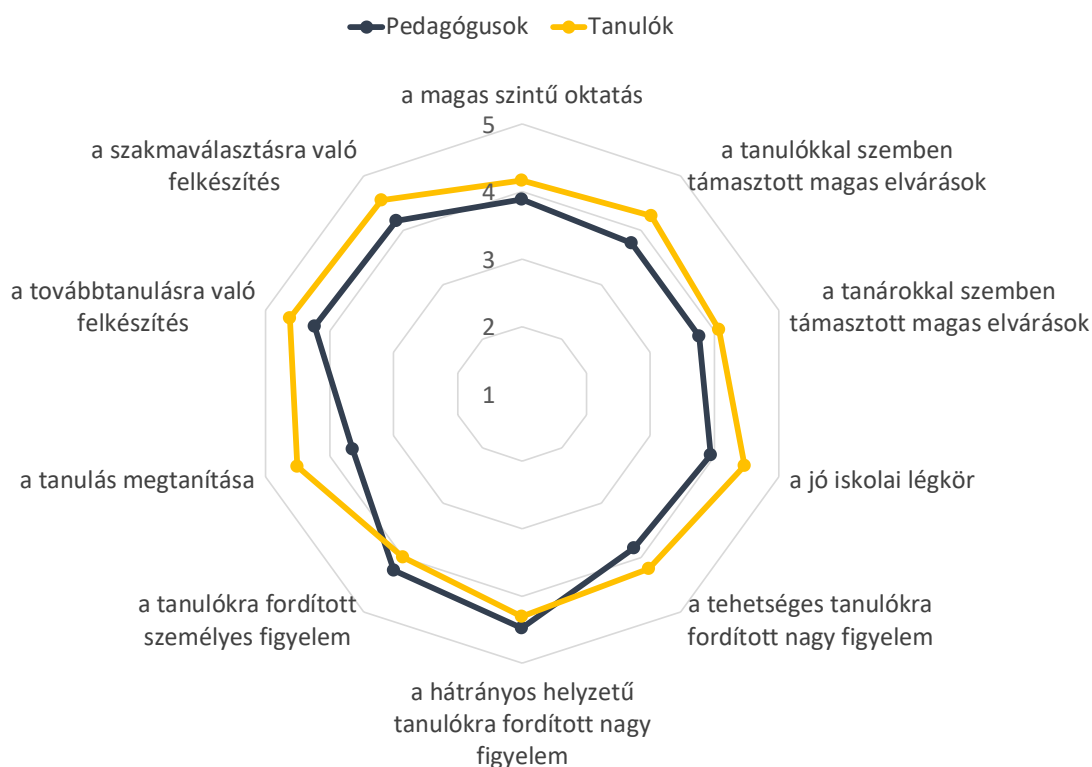
1. ábra: Az alábbiak mennyire fontosak az Ön számára/számodra?

Nagyobb különbségekkel találkozunk, amikor a saját intézményt kellett értékelni az előbbi dimenziók mentén. Ebben az esetben viszont inkább a tanulói vélemények voltak kedvezőbbek. A diákok a tanulás megtanítása, az iskolai légkör, a tanulókkal szemben támasztott magas elvárások, a tehetséges tanulókra fordított nagy figyelem, valamint a szakmaválasztásra és továbbtanulásra való felkészítés

szempontjából is pozitívabban értékelték iskolájukat, mint a pedagógusok. A többi tényezővel kapcsolatban nincs jelentős különbség a két csoport véleménye között.

2. ábra: Az alábbiak milyen mértékben jellemzőek az iskolájára/iskoládra?

Pedagógus kompetenciák

A következőkben a pedagógus életpályamodellhez köthető kérdéssor elemei mentén hasonlítjuk össze az iskola tanulóinak és pedagógusainak véleményét. [A kérdés nyugat-magyarországi összehasonlításához ld. Pedagógus válaszok\Egyéni szakmai teljesítmény: 11. táblázat; Tanulói válaszok\Iskolai célok: 47. táblázat].

A tanulók a tanulás támogatása, szervezése, a közösségszervezés és a digitális technológiával támogatott tanítás területén értékelték a legjobbra tanáraikat. Ezen kompetenciák esetében ráadásul a diákok véleménye jóval pozitívabb is, mint a pedagógusoké, akik nem adtak kiemelkedően jó pontszámokat maguknak ezeken a területen.

Fordított tendencia érvényesül a pedagógiai folyamat tervezése, valamint a szaktudásért és az iskola megújításáért vállalt felelősség tekintetében: itt a pedagógusok értékelték nagyon kedvezően magukat, míg a diákok véleménye kevésbé pozitív.

A szakmódszertani és szaktárgyi tudás megítélése viszont mindkét csoportban a legjobbak között van.

3. ábra: Véleménye szerint az alábbi kompetenciák tekintetében Ön mennyire felkészült? (1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben) / Mennyire jellemzik az alábbiak az iskolád tanárait? (1 – egyáltalán nem jellemző; 5 – teljes mértékben jellemző)

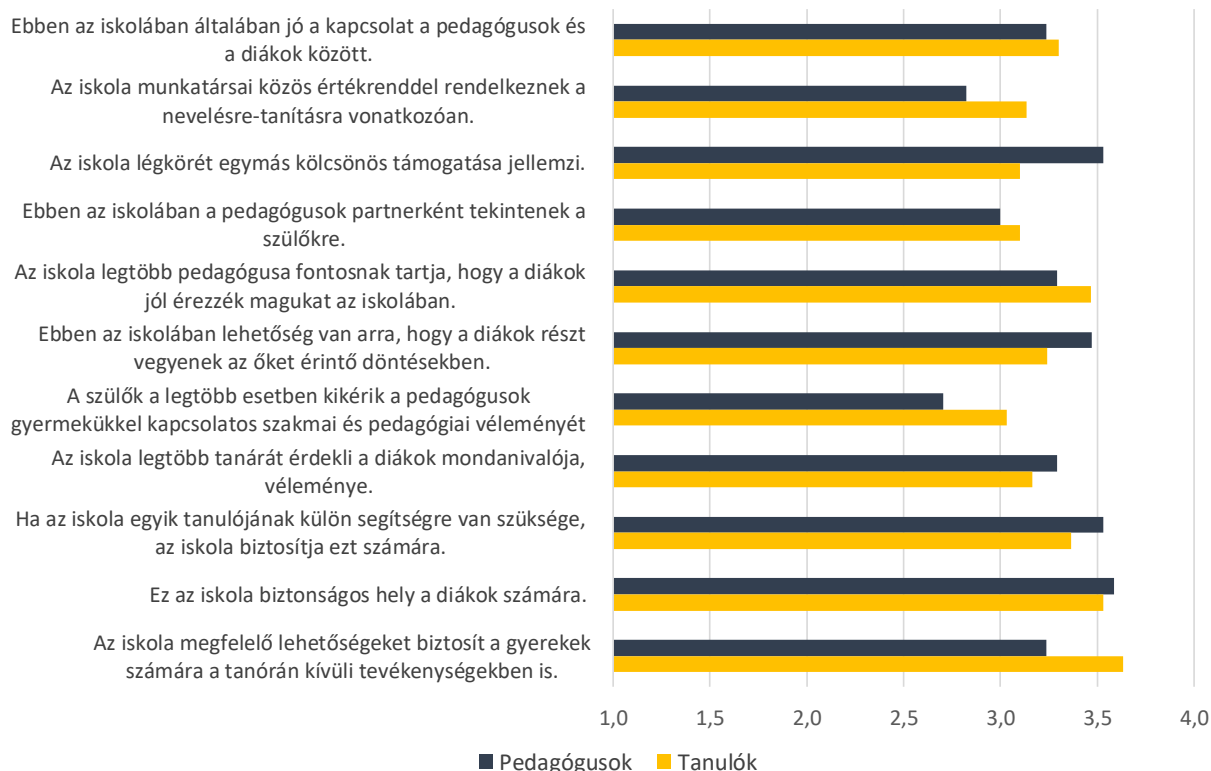

Iskolai légkör

Az iskola légkörére vonatkozó kérdésben szintén szerepeltek olyan elemek, amelyekkel kapcsolatban a pedagógusok és a tanulók véleményét is kikértük. [A kérdés nyugat-magyarországi összehasonlításához ld. Pedagógus válaszok\Szervezeti klíma, kötődés: 28. táblázat; Tanulói válaszok\Iskolai légkör, kötődés: 50. táblázat]

Az iskola légkörének megítélése nagyon hasonló mind a pedagógusok, mind a tanulók körében, az állítások döntő többsége esetében nincs jelentős különbség az általuk adott pontszámok között. Két kivétel említhető, az egyik az iskola által tanórán kívül biztosított lehetőségek, a másik pedig az egymást kölcsönösen támogató iskolai légkör dimenziója; előbbit a tanulók, utóbbit a pedagógusok értékelték jobbra a másik csoportnál.

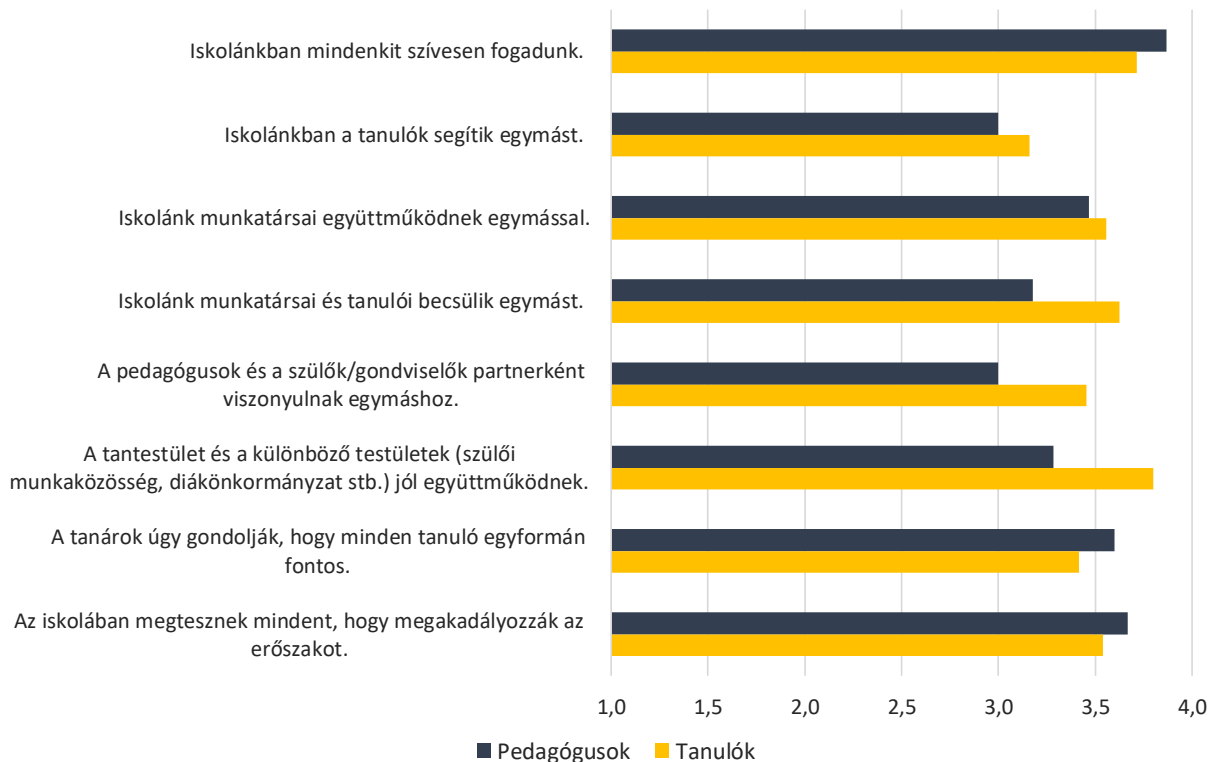
4. ábra: Mennyire ért egyet, vagy nem ért egyet az Ön iskolájára vonatkozó alábbi állításokkal? / Mennyire értesz egyet, vagy nem értesz egyet az iskolára vonatkozó alábbi állításokkal? (1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

Az iskola befogadó szellemiségét vizsgáló kérdéssor néhány állítása szintén szerepelt mindkét kérdőívben. [A kérdés nyugat-magyarországi összehasonlításához ld. *Pedagógus válaszok\Inklúziós szemlélet: 33. táblázat*; *Tanulói válaszok\Inklúziós szemlélet: 55. táblázat*]

Ebben az esetben is elmondható, hogy a pedagógusok és a tanulók hasonlóan vélekednek az egyes szempontokról. A tantestület és a különböző testületek (szülői munkaközösség, diákönkormányzat stb.) közötti, valamint a tanárok és a szülők közötti partneri együttműködés megítélése lényegesen kedvezőbb a tanulók körében. Abban viszont, hogy iskolában mindenkit szívesen fogadnak mind a diákok, mind a tanárok legnagyobb része egyetért.

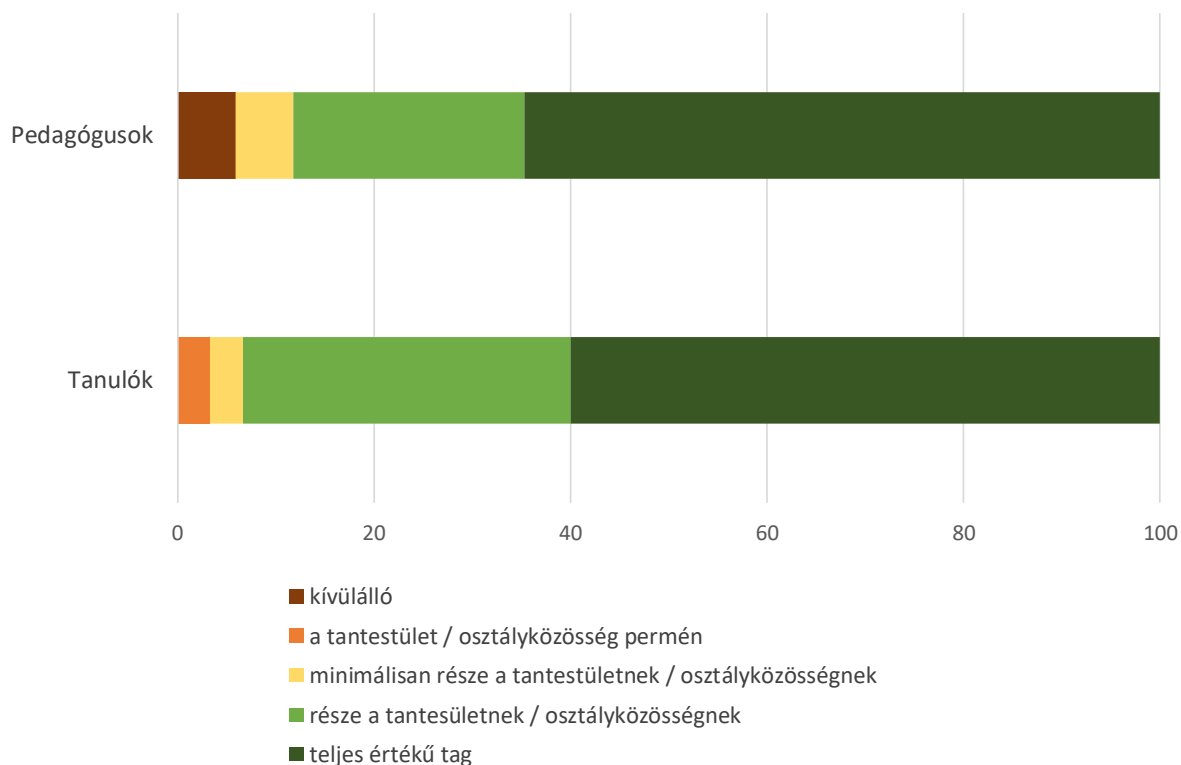
5. ábra: Mennyire ért egyet, vagy nem ért egyet az Ön iskolájára vonatkozó alábbi állításokkal? / Mennyire értesz egyet, vagy nem értesz egyet az iskolára vonatkozó alábbi állításokkal? (1 – egyáltalán nem értek egyet; 4 – teljes mértékben egyetértek)

A jó iskolai légkör egyik fokmérője lehet az is, hogy mennyire érzi magát az adott személy a közösség részének. [A kérdés nyugat-magyarországi összehasonlításához ld. Pedagógus válaszok\Szervezeti klíma, kötődés: 30. táblázat; Tanulói válaszok\Iskolai légkör, kötődés: 52. táblázat]

Mind a tanulók, mind a pedagógusok többsége úgy érzi, hogy részese a közösségnek. Azonban a pedagógusok körében valamivel nagyobb arányban vannak olyanok, akik csak kevésbé érzik magukat integráltnak a közösségbe.

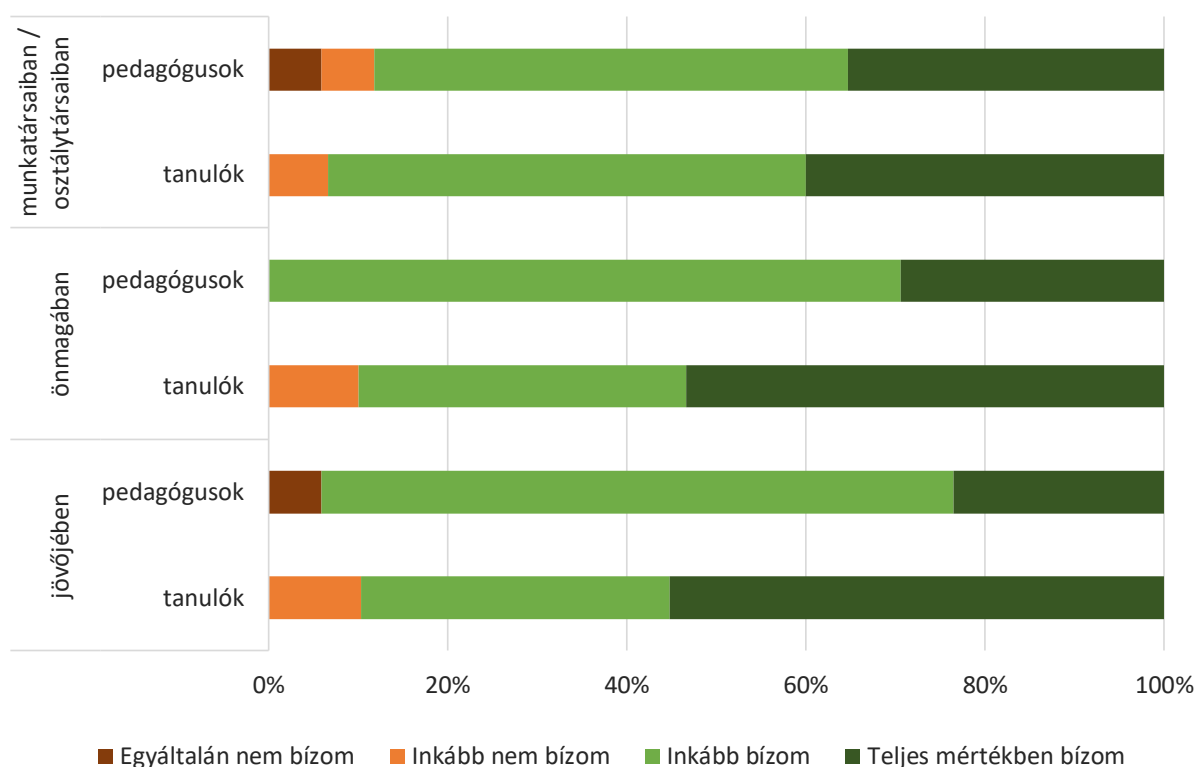
6. ábra: Mennyire érzi magát a tantestület részének? / Mennyire érzed magad az osztályközösség részének? (%)

A bizalom szintén egy nagyon fontos tényezője a légkörnek, mind a tanulók, mind a pedagógusok körében az együttműködés, kooperáció alapját képezi. [A kérdés nyugat-magyarországi összehasonlításához ld. Pedagógus válaszok\Szervezeti klíma, kötődés: 31. táblázat; Tanulói válaszok\Iskolai légkör, kötődés: 53. táblázat]

A válaszokból kiderül, hogy a bizalommal nincsen gond az iskola pedagógusainak és tanulóinak többsége szerint. Az önbizalom tekintetében a pedagógusokról valamivel pozitívabb kép rajzolódik ki, mint a tanulók esetében. A jövővel kapcsolatban pedig fordított tendencia érvényesül: ebben a tekintetben a diákok tűnnek nagyobb arányban bizakodóbbnak a tanároknál.

7. ábra: Általában mennyire bízik/bízol ...? (%)

A jövőbe vetett bizalom mellett rákérdeztünk arra is, hogy a megkérdezett csoportok mennyire elégedettek a jelenlegi életükkel. A válaszadók szubjektív elégedettségét egy 0-tól 10-ig terjedő skálán mértük, ahol a 0 lehető legrosszabb, míg a 10 a lehető legjobb életet jelöli. [A kérdés nyugat-magyarországi összehasonlításához ld. Pedagógus válaszok\Szervezeti klíma, kötődés: 32. táblázat; Tanulói válaszok\Iskolai légkör, kötődés: 54. táblázat]

A pedagógusok átlagban a 7,6-os értéket adtak erre a kérdésre, ami alapján azt mondhatjuk, hogy a többség elégedett életével. A tanulók átlagpontszáma ennél jóval magasabb (8,1-es), vagyis ők még kedvezőbben ítélik meg jelenlegi élethelyzetüket.

8. ábra: A létra teteje (10. fokozat) a lehető legjobb életet jelöli, a létra alja (0. fokozat) a lehető legrosszabb életet jelöli. Gondoljon magára/gondolj magadra, és jelölje/jelöld be, hol áll/állsz most a létrán!

